

მასწავლებელი

პაუჩერი

მასწავლებელთა
პროფესიული განვითარებისთვის

მასწავლით საქართველოსთვის

სასერტიფიკაციო ტესტები
მათემატიკაში

საქართველოს
განათლების
და მეცნიერების
მინისტრო

ანგარიშობის
ქვეყნული
სამსახური

N5, 2009

ISSN 1967-6149
4 771967 614009

მასწავლებელი

ჟურნალი
ახსნადებს კონკურსს!

ეკოლოგიური სწოხიარების ამაღლებისთვის

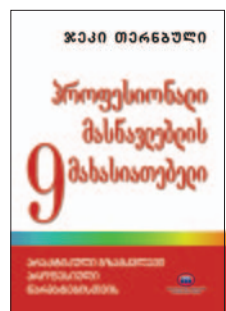
ჩაერთეთ კონკურსში! გაბვიზიარეთ თქვენი გამოცდილება!

გამოგვიგზავნეთ გაკვეთილის გაგმა, თვალსაჩინოებები და სავარჯიშოები!

საუკეთესო გაკვეთილების ავტორები საჩუქრად მიიღებენ ჟურნალ „მასწავლებლის“ ერთწლიან ხელმოწერას და მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრის გამოცემების სრულ კომპლექტს!

კონკურსის დასკვნით ეტაპზე სამი საუკეთესო გაკვეთილი გამოვლინდება.
გაკვეთილების გეგმები ჟურნალ „მასწავლებლის“ მომდევნო ნომერებში დაიბეჭდება!

საკონკურსო მასალა მოგვანოდეთ ქვემოთ მითითებულ მისამართზე
ან გამოგზავნეთ ელ.ფოსტის საშუალებით:

მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრი
თბილისი 0102, დიმიტრი უზნაძის 52, ტელ: (+995 32) 95 13 95, ფაქსი: (+995 32) 95 58 36 ელ. ფოსტით: info@tpdc.ge

www.tpdc.ge

რედაქტორისგან

ოქტომბერში მასწავლებლის დღეს აღვნიშნავთ: 5 ოქტომბერი მასწავლებლის პროფესიული დღეა – უფრო სიმბოლურად, ისე კი, ცხადია, ჩვენს ცხოვრებაში თითოეული დღე თქვენს სახელსა და პროფესიას უკავშირდება.

ვიხსენებ: სკოლაში თავისუფალი თემა დავწერეთ – „ჩემი მასწავლებელი“.

ძნელი იყო მაშინ სიტყვების პოვნა. ძირითადად, პათეტიკურები ვიყავით და მხოლოდ სიყვარულის გამობატვით შემოვიფარგლებოდით.

დღეს კიდევ უფრო მიძნელდება სიტყვების პოვნა. პათეტიკურობაც აღარ მეპატიება. ამიტომ, ყველაზე უბრალო სიტყვებით გეტყვით: გილოცავთ მასწავლებლის დღეს! ყველა მოსწავლის სახელით, ვინც სკოლის კიბე უკვე ჩამოვირბინეთ, ბოლო ზარიც დავრეკეთ და მათი სახელითაც, ვისაც ახლა აპურებთ ცოდნით, მადლობას გიხდით ამაგისათვის!

ჩვენი ჟურნალი თქვენთან ერთად ზრუნავს, რომ საზოგადოებას უკეთესი სკოლა და მასწავლებელი ჰყავდეს. ვცდილობთ, ყველაზე მნიშვნელოვანი საკითხები ყურადღების მიღმა არ დაგვრჩეს.

ჩვენს მოსაზრებებს იმ იმედით გიზიარებთ, რომ გამოგვეხმაურებით, მოგვწერთ, მოგვიწოდებთ ან დაგვიწუნებთ. დაგვეთანხმებით, რომ სათქმელი და გასაზიარებელი ბევრია.

დღეს განათლების სფეროში დასაქმებულ ადამიანებს ბევრი გვაქვს სასაუბრო იმ ღირებულებებსა და სწავლა-სწავლების მეთოდებზე, რომელთა დამკვიდრებაც გვსურს. ეს პროცესი, თქვენი აზრის გათვალისწინების გარეშე, ბუნებრივია, შედეგს ვერ გამოიღებს. განათლების სფეროს წარმატებას, სახელმწიფოს მხრიდან ხელშეწყობის გარდა, თითოეული ჩვენგანის თანამონაწილეობა განაპირობებს.

ჟურნალი ჩვენი შეხვედრის ადგილია. რეფორმების რთულ და საინტერესო გზაზე ის თქვენი სტუმარიც იქნება და მასპინძელიც. ჩვენ ჟურნალის თითოეული გვერდიდან მოგწერთ, თქვენც მოგვწერეთ.

„წერა სიყვარულის ახსნას ნიშნავს“, – ამბობდა ჰანს ქრისტიან ანდერსენი. საქმის სიყვარულით კი ყველაზე რთული პრობლემის დაძლევა შეიძლება.

ნათო ინგოროყვა
მთავარი რედაქტორი

მასწავლებელი

N5, 2009

მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრის გამოცემა

პროფესიული ჟურნალი „მასწავლებელი“ გამოდის ორ თვეში ერთხელ

რედაქოლეგია:

სოფო გორგოძე
პაბატა სირგილაძე
თამარ მოსიაშვილი
პაბატა პაპავა
ნათია ნაცვლიშვილი
თამარ მონოვრინაძე

მთავარი რედაქტორი:

ნათო ინგოროყვა

რედაქტორი: ირაკლი კაპაბაძე

სტილისტი: ირმა ტაყეიძე

დიზაინი: ბენიკო დანელია

ფოტო: ბელა ბაქიანაშვილი

მხატვარი: მამუკა ტყეშელაშვილი

ჟურნალისტები:

თეა თოფურიკა, ბელა ჩაქურიშვილი,
შორონა ბურღილაძე, ნელი პაპასკირი,
ალექსი ცაქიტიშვილი, ირმა კახურაშვილი,
ეკა ძეგანიშვილი

ფოტო გარეკანზე: მაღსახ რაზმაძის

ჟურნალში გამოქვეყნებულ პუბლიკაციებში გამოთქმული ზოგიერთი მოსაზრება, შესაძლოა, არ ემთხვეოდეს მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრის და „მასწავლებლის“ რედაქოლეგიის შეხედულებებს. ცალკეულ სტატიაში დასახელებული ფაქტების უტყუარობაზე პასუხისმგებელია სტატიის ავტორი.

საკონტაქტო ინფორმაცია:

მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრი
მისამართი: თბილისი, 0102
დიმიტრი უზნაძის 52
ტელ: (+995 32) 95 13 95
ფაქსი: (+995 32) 95 58 36
ელ. ფოსტა: info@tpdc.ge

www.tpdc.ge

ISSN 1987-6149

UDC 371.1
8-374

გამოიწერათ პროფესიული ჟურნალი
მასწავლებელი

დარეკით:

შპს „ნიგნის სამყარო“: 45 33 79

სს. „მაცნე“: 37 47 49, 22 64 58

სტატიები

ექსპერტი

7 მანანა რატიანი გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლება დაწყებით კლასებში

ადამიანის გარემოსდაცვითი ცნობიერების ჩამოყალიბებაში მნიშვნელოვანი როლი სკოლამ და მასწავლებელმა უნდა ითამაშოს. როგორ უნდა გამოვუმუშაოთ ახალგაზრდებს გარემოსადმი პასუხისმგებლობა დაწყებითი კლასებიდან?

მოსაზრება

10 თამარ მოსიაშვილი ინტეგრირებული გაკვეთილის სინამდვილე

დღევანდელი მოთხოვნაა, მოსწავლემ არა მხოლოდ ცოდნა დაგროვოს, არამედ პრაქტიკაში მისი გამოყენება შეძლოს. ინტეგრაცია იმ პროცესს გულისხმობს, როდესაც სხვადასხვა საგნობრივ ჯგუფში „გადანაწილებული“ ცოდნა ერთიანდება, მთლიანდება. როგორია ინტეგრირების სინამდვილე?

გამოცდილება

13 ალუდა გოგლიჩიძე სკოლის გიუჯაბი და მისი მართვა

ბიუჯეტის გამჭვირვალედ და რაციონალურად მართვა აუცილებელი ფაქტორია სკოლების, ხოლო საბოლოო ჯამში საზოგადოების დემოკრატიზაციისათვის.

ექსპერტი

20 ნინო ელვაჟიძე დისციპლინა გაკვეთილზე

მოსწავლეთა უდისციპლინობამ შეიძლება ყველაზე მონდომებულ და საგნის საუკეთესოდ მცოდნე მასწავლებელსაც კი წაართვას ეფექტური გაკვეთილის ჩატარების სურვილი, ხოლო, მეორე მხრივ, როდესაც მოსწავლე წესრიგს არღვევს, მას ყოველთვის აქვს ამის მიზეზი. როგორ დავაღწიოთ თავი პრობლემას?

ექსპერტი

33 სოფო გარამიძე სკოლის ფსიქოლოგი

რაც უფრო ადრე დავინწყებთ ბავშვის პიროვნულ თავისუფლებაზე ზრუნვას, მით მეტად ვიქნებით დარწმუნებული, რომ იგი ადრეული ასაკიდანვე შეძლებს ცხოვრების რთულ სიტუაციებში სწორად ორიენტირებას.

პრობლემა

36 ალექო ცაიტიშვილი მართული ტალანტისა და განათლება

ჩვენი მიზანი უნდა იყოს, შევექმნათ ზოგადი განწყობა, რათა მოსწავლეები ცოდნას დაენაფონ. ეს განწყობა უნდა გავადვიოთ და უარი ვთქვათ მშრალად მიწოდებულ ინფორმაციაზე.

ინტერვიუ

39 ნატო ინგოროშვა როსა შანი საჰაე გიუჰარს

ავდაგოგოა რთულიც არის და ადვილიც მწერალი და მთარგმნელი გიორგი ლობჟანიძე „მასწავლებლის“ სტუმარია და თავის პედაგოგებს, სიყვარულში კიდევ ერთხელ გამოუტყდა.

რუბრიკები

მრგვალი მაგიდა

16

შორენა გურდილაძე

ვაუჩარი - მასწავლებელთა

პროფესიული განვითარებისთვის

როგორ განხორციელდა ვაუჩერიზაციის ექსპერიმენტული მოდელი, რა დადებითი და უარყოფითი ტენდენციები გამოიკვეთა ამ პროცესში და რამდენად დაკმაყოფილდა მასწავლებლების პროფესიული ინტერესი? ამის შესახებ პედაგოგებმა, ტრენინგ-ცენტრების წარმომადგენლებმა და პროგრამის ხელმძღვანელებმა მრგვალი მაგიდის ირგვლივ იმსჯელეს.

პორტრეტები

23

აკა ქავანიშვილი

ეროვნული გამოცდავის

შედეგების კვალდაკვალ

მათთვის სკოლა და აბიტურიენტობა უკვე დამთავრდა, ისინი, გახარებული არიან და ამაცხობენ, რომ განათლება სკოლამ მისცა. ცოდნას კი – თავისუფლების მოპოვება შეუძლია.

ჩვენი პროექტები

31

თეა თოფურია

მასწავლებელთა საქართველოსთვის

ნინო გორგილაძე აჭარელია, მაგრამ მასწავლებელად წალკის რაიონში მუშაობს. „ასწავლე საქართველოსთვის“ – ის ამ პროგრამის მონაწილეა და წალკაში, სულ ცოტა, ერთი წელი მაინც დარჩება. პროგრამამ საქართველოს მაღალმთიან, სირთულეებით გამორჩეულ რეგიონებში ორმოცდასამი პედაგოგი დაასაქმა.

ისტორია

42

ბაღა ჩაქურიშვილი

სკოლა და ისტორიული შენობები

როდესაც ჩვენი წინაპრები, გიმნაზიებსა და პანსიონებს აშენებდნენ, ამ საქმეს საუკეთესო არქიტექტორებს ანდობდნენ და სასწავლებლებში ამალმებული განწყობის შექმნას ცდილობდნენ.

რესურსი

45

ნინო ლალიძე

სამოქალაქო განათლება და ეპოლოგია

ეროვნული სასწავლო გეგმის მიხედვით, საბუნებისმეტყველო მეცნიერებების სწავლების ერთ-ერთი მთავარი მიმართულება, ადამიანი და გარემოა. ამ მიმართულების მეშვეობით მოსწავლეები სამოქალაქო განათლების უნარ-ჩვევებს იძენენ და უყალიბდებიან პასუხისმგებლობა გარემოს დაცვის საქმეში.

კლასი

პრაქტიკული დანართი მასწავლებლისათვის

1. ინტეგრირებული გაკვეთილი: ეკოსისტემა. ადამიანის ზემოქმედება ეკოსისტემაზე
2. სასერტიფიკაციო გამოცდა მათემატიკის მასწავლებლებისთვის – ტესტის ნიმუშები
3. კროსვორდი – გეოგრაფია

25-30

ისტორია

ირმა კახურაშვილი

განათლების მესანაბარი

საქართველოში ყოველთვის არსებობდნენ მოქალაქეობრივი პოზიციით გამორჩეული მეცენატები, რომელთა საქველმოქმედო საქმეებიც ჩვენი ისტორიის განუყოფელ ნაწილად იქცა.

რეგიონი

ბაღა ჩაქურიშვილი

რამდენი მოსწავლესაა, იმდენი მარგალიტი აქვს სკოლას და სოფელს

ჟურნალი „მასწავლებელი“ ახალქალაქის რაიონის, სოფელ ბარაღეთის სკოლას ეწვია. სამასწავლებლო ოთახში, მაგიდაზე ჩვენი ჟურნალებია გაშლილი. აქ ყველაფერი ახარებთ და სჭირდებათ, რაც კი განათლებას ეხება...

სახელმწიფო პროგრამა

თეა თოფურია

ქართული. როგორც მოგლიჯი

სახელმწიფო პროგრამა „ასწავლე ქართული, როგორც მეორე ენა“ სექტემბერში დაიწყო. შეირჩა ორმოცდაათი პედაგოგი, რომლებსაც მაღალი ხელფასი დაენიშნათ და ეროვნული უმცირესობებით დასახლებულ ადგილებში ქართულის სწავლება დაევალებათ.

ერთი მასწავლებლის ისტორია

ნალი პაპასკირი

სოდნით დამაუარავალი

„მასწავლებელი მუდამ უნდა სწავლობდეს“, – ამბობს ქალბატონი ბაბუცი და გადამზადების აუცილებლობის, სწავლების ახალი მეთოდებისა და მიდგომების შესახებ საინტერესოდ და დამაჯერებლად საუბრობს...

47

49

52

55

საქართველოს პრეზიდენტმა პედაგოგები დააჯილდოვა

მასწავლებლის დღესთან დაკავშირებით, საქართველოს პრეზიდენტმა მიხეილ სააკაშვილმა, ავღაბრის რეზიდენციაში, ღვანლმოსილი პედაგოგები მიიღო, რომლებსაც ღირსების ორდენები გადასცა.

26 ღვანლმოსილი პედაგოგი საქართველოს სხვადასხვა რეგიონის საჯარო სკოლაში ასწავლის. თითოეული მათგანი 50 წელზე მეტია, რაც პედაგოგიურ მოღვაწეობას ეწევა.

„საქართველოს ხელისუფლება ვერასოდეს ამოვა თქვენი ვალიდან, ქვეყანა ვერასოდეს გადაიხდის თქვენს ღვანლს. ჩვენთვის დიდი პატივია თქვენი მიღება, მრავალი ადამიანი ყოფილა აქ, მათ შორის უცხოელი სტუმრებიც, მაგრამ არ მახსოვს, რომ ასეთი განსაკუთრებული სტუმრები მოსულიყვნენ.

პირველ რიგში, მინდა მოგილოცოთ მასწავლებლის დღე და ქვეყნის სახელით მადლობა გითხრათ იმ გმირული სამსახურისთვის, რომელსაც ეწეით ჩვენი ქვეყნის საკეთილდღეოდ. ჩვენ მასწავლებლებს საკადრის მადლობას ვერასდროს ვერ ვეტყვი“, – მიმართა პრეზიდენტმა პედაგოგებს.

ოფიციალური შეხვედრის შემდეგ პრეზიდენტმა პედაგოგებთან არაოფიციალური მიღება გამართა და რეზიდენციის ვერანდაზე შამპანიურით გაუმასპინძლა. რეზიდენციიდან კი მასწავლებლები მისი მიწვევით ფილარმონიაში, ნანი ბრეგვაძის კონცერტზე დასასწრებად გაემგზავრნენ.

მზრუნველობა და საპატიო სტუმრობა

განათლებისა და მეცნიერების მინისტრი ნიკა გვარამია და ლიტვის საგარეო საქმეთა მინისტრი ვიგაუდას უშაყკასი სოფელ წეროვანის ახლადშენებულ სკოლას ეწვივნენ.

სკოლაში, რუსეთის აგრესიის შედეგად ოკუპირებული ტერიტორიებიდან დროებით გადაადგილებული 1 000-მდე მოსწავლე სწავლობს. აქედან – 75 პირველკლასელია. სამინისტროს მიერ წეროვანის სკოლა ახალი მერხებით, 40 პერსონალური კომპიუტერით და უკაბელო ინტერნეტით აღიჭურვა.

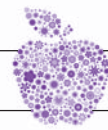
ახალი სასწავლო წლისთვის სულ 67 500 ცალი ინდივიდუალური სასკოლო მერხისა და სკამის კომპლექტის შესყიდვაზე საერთაშორისო ტენდერში ლიტვურმა კომპანიამ „მინიოს ბალდაიმ“ გაიმარჯვა. ბატონმა ნიკა გვარამიამ ლიტვის საგარეო საქმეთა მინისტრს წეროვანის ახლადგახსნილი სკოლა დაათვალიერებინა.

„ჩვენს მიერ შესყიდული მერხების რაოდენობა მსოფლიოში უპრეცედენტოა. ამის შესაძლებლობა ლიტვურმა მხარემ მოგვცა, რომელმაც მაღალი ხარისხი დაბალ ფასად შემოგვთავაზა“, – აღნიშნა ნიკა გვარამიამ.

ვიგაუდას უშაყკასი: „მოხარული ვარ, რომ აქ ბავშვები თავს კომფორტულად გრძნობენ. სახელმწიფომ ნამდვილად იზრუნა როგორც მოსწავლეებზე, ასევე მასწავლებლებზე. ამ მასწავლებლების ღვანლი შეუფასებელია, რადგანაც ისინი დევნილ ბავშვებს განათლების გარდა, თავის სიტბოსა და მზრუნველობას გადასცემენ“.

ლიტვის საგარეო საქმეთა მინისტრმა წეროვანის საჯარო სკოლის მასწავლებლებს საჩუქრად ლიტვის ღირშესანიშნაობების ამსახველი წიგნი გადასცა.

მასწავლებლის ეთიკის სახელმძღვანელო

მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრმა გამოსცა ახალი დამხმარე სახელმძღვანელო მასწავლებლებისათვის „მასწავლებლის ეთიკის სახელმძღვანელო“.

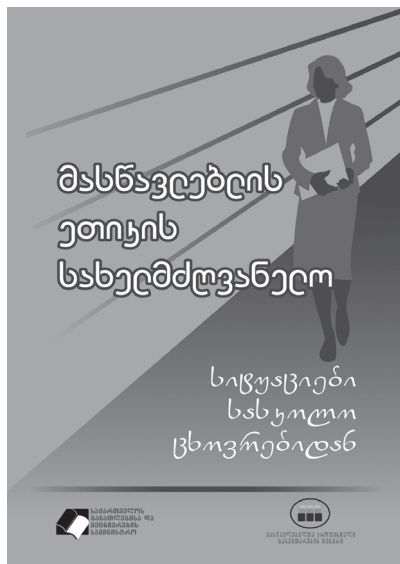
სახელმძღვანელო პრაქტიკული სახისაა, მასში აღწერილია საქართველოს სხვადასხვა რეგიონის სკოლების ცხოვრებიდან სიტუაციები, რომლებიც მასწავლებლებმა, მშობლებმა და მოსწავლეებმა მოგვანოდეს.

თითოეული სიტუაცია განხილულია მასწავლებლის, ფსიქოლოგისა და განათლების სპეციალისტის მიერ, ისინი აანალიზებენ მოცემულობას და ერთობლივად ეძებენ სიტუაციიდან საუკეთესო გამოსავალს. თითოეული მაგალითის შემდგომ დატოვებულია მასწავლებლის შენიშვნებისათვის ადგილი, რათა მასწავლებელმა თავისი ან კოლეგების მოსაზრება დააფიქსიროს და მუშაობა შეძლოს სახელმძღვანელოში.

„სახელმძღვანელოს შექმნის იდეა მასწავლებლის ეთიკის კოდექსზე მუშაობისას გაჩნდა. ცენტრმა სკოლებში მასწავლებელთა, მშობელთა და მოსწავლეთა გამოკითხვა და სამუშაო შეხვედრები ჩაატარა, რათა გავცნობოდი, რა სახის ეთიკური პრობლემები არსებობს მათ ურთიერთობებში. ჩვენ ვთხოვეთ მასწავლებლებს, მშობლებსა და მოსწავლეებს, აღწერათ ისეთი შემთხვევები სასკოლო ცხოვრებიდან, რომლებიც ერთგვარ ეთიკურ პრობლემას წარმოადგენდა მათთვის. შევაგროვეთ უამრავი მასალა და ამის შემდეგ გავაკეთეთ პრობლემური საკითხების ნუსხა რაც ეთიკის კოდექსის პირველი ვერსიის შექმნის საფუძველი გახდა. სკოლიდან აღებული რეალური მაგალითები შესანიშნავ რესურსს აღმოჩნდა ეთიკის სახელმძღვანელოს შესაქმნელად, ჩავთვალეთ რომ მსგავსი სახელმძღვანელო დაინტერესებდათ მასწავლებლებს, რადგან კონკრეტული სიტუაციები უფრო ნათლად დაანახებს მათ თუ როგორ უნდა გაუმკლავდნენ წარმოქმნილ პრობლემებს და ზოგადად რა მნიშვნელობა აქვს მასწავლებლისათვის პროფესიულ ეთიკას“ აცხადებს მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრის დირექტორი სოფო გორგოძე.

ვინაიდან სახელმძღვანელო არამარტო მოსწავლის, არამედ მასწავლებლის და მშობლების მიერ მოწოდებულ მაგალითებზე დაყრდნობით შეიქმნა, ვფიქრობთ ის მშობლებისთვისაც საინტერესო იქნება და მათ დაეხმარებას გაუწევს სკოლაში არსებული ეთიკური პრობლემების კარგად გააზრებაში და მათ მოსაგვარებლად სკოლასთან თანამშრომლობაში.

მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრი სიამოვნებით მიიღებს მასწავლებლების მიერ შემოთავაზებულ მოსაზრებებსა და შენიშვნებს სახელმძღვანელოსთან ან ცალკეულ მაგალითებთან დაკავშირებით.

კვლევა – ეფექტური და მიზანმიმართული საქმიანობისთვის

მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრის დაკვეთით, „განათლების პოლიტიკის, დაგეგმვის და მართვის საერთაშორისო ინსტიტუტმა“ 2009 წლის მაის-აგვისტოში კვლევა ჩაატარა. კვლევა მიზნად ისახავდა მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრის საქმიანობის შესახებ მასწავლებელთა და სკოლის დირექტორთა ინფორმირებულობისა და განწყობა-დამოკიდებულებების შესწავლას. ის ცენტრის საქმიანობის ყველა მიმართულებასა და ინოვაციას ეხებოდა. კვლევა ორ ძირითად ეტაპად განხორციელდა და როგორც თვისობრივ, ისე რაოდენობრივ კომპონენტებს მოიცავდა. სულ გამოიკითხა 1372 პედაგოგი და 323 დირექტორი. კვლევა საქართველოს ქართულენოვან და არაქართულენოვან საჯარო და კერძო სკოლებში ჩატარდა.

გამოკითხვის შედეგების მიხედვით, ცენტრის საქმიანობის შესახებ დირექტორებისა და მასწავლებლების ინფორმირებულობის დონე და მისი პროდუქციის ხელმისაწვდომობის მაჩვენებელი საკმაოდ მაღალია. გამოკითხულთა უმრავლესობისთვის მასწავლებლის პროფესიული სტანდარტი მისაღებია, ნაწილი კი თვლის, რომ სტანდარტის მოთხოვნები სასწავლო გეგმის მოთხოვნებს აღემატება. ეს ბუნებრივია, რადგან სასწავლო გეგმა – მოსწავლის, ხოლო მასწავლებლის სტანდარტი პედაგოგის კომპეტენციას განსაზღვრავს.

უკვე მეორე წელია, ცენტრი მაძიებლობის საპილოტე პროგრამას ახორციელებს. დირექტორებისა და მასწავლებლების უმრავლესობას მიაჩნია, რომ საქართველოში მენტორ-მაძიებლობის ინსტიტუციონალიზაცია უნდა მოხდეს.

პროგრამა „მასწავლე საქართველოსთვის“ მიზნად ისახავს მაღალმთიან რეგიონებში განათლების ხარისხის გაუმჯობესებას და სკოლებში მასწავლებლის ვაკანტური ადგილების კვალიფიციური კადრებით შევსებას. როგორც აღმოჩნდა, ამ პროექტს რესპონდენტები ნაკლებად იცნობენ.

დირექტორებისა და პედაგოგების უმრავლესობა ინფორმირებულია მასწავლებელთა სერტიფიცირების თაობაზე და ამ ინიციატივის მომხრეა. მასწავლებელთა უმრავლესობა სასერტიფიკაციო გამოცდებზე გასვლას აპირებს: 2010 წელს გამოცდის ჩაბარებას მასწავლებელთა 40.1% გეგმავს, 2011 წლისთვის – 20.4%, 2012 წლისთვის – 16.1%, 2013 – წლისთვის 6.2%, ხოლო 2014 წლისთვის – 11.4%.

მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრი პედაგოგთათვის სხვადასხვა დამხმარე სახელმძღვანელოს ამზადებს და გამოსცემს. მასწავლებელთა უმრავლესობის განცხადებით (70%), ცენტრის მიერ გამოცემული მასალები მათთვის ხელმისაწვდომია.

დამხმარე სახელმძღვანელოების გარდა, ცენტრში მომზადებულ ჟურნალ „მასწავლებელს“ გამოკითხულ დირექტორთა 52% და მასწავლებელთა 16% სისტემატურად კითხულობს.

მასწავლებელთა ვაკანსიების ვებ-გვერდის არსებობის შესახებ გამოკითხულ პედაგოგთა 53%-მა, ხოლო დირექტორთა 88%-მა იცის. აქედან ვებ-გვერდს პედაგოგთა 31% და დირექტორთა 47% იყენებს, რაც საკმაოდ მაღალი მაჩვენებელია.

ცენტრის ვებ-გვერდს კი მასწავლებელთა და დირექტორთა უმრავლესობა არ იცნობს, რისი მიზეზიც შესაძლოა ინტერნეტის ხელმიწვდომლობა იყოს.

მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრი მომავალშიც გეგმავს ასეთი ტიპის კვლევის განხორციელებას, რათა საკუთარი საქმიანობა უფრო ეფექტური გახადოს.

ინფორმაციულ-საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების გამოყენება სასწავლო პროცესში

მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრმა ახალი სახელმძღვანელო გამოსცა: „ინფორმაციულ-საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების გამოყენება სასწავლო პროცესში“. სახელმძღვანელო დაიბეჭდა მასწავლებელთა ინფორმაციულ-საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების (ისტ) ტრენინგ-პროგრამის ფარგლებში, რომელსაც ცენტრი 2009 წლიდან ახორციელებს. პროგრამა მიზნად ისახავს მასწავლებელთა პროფესიულ განვითარებას (ინფორმაციულ-საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების შესწავლისა და გამოყენების კუთხით), ასევე სასწავლო პროცესში ისტ-ის ინტეგრირების ხელშეწყობას, ეროვნული სასწავლო გეგმისა და მასწავლებელთა პროფესიული სტანდარტის შესაბამისად.

სახელმძღვანელო ორ ნაწილად არის გაყოფილი და ტექნიკური ინსტრუქციების აღწერასთან ერთად მეთოდოლოგიურ ნაწილსაც მოიცავს: როგორ უნდა გამოიყენოს მასწავლებელმა ტექნოლოგიები გაკვეთილის და სასწავლო პროექტის დაგეგმვის, მომზადების, განხორციელებისა და შეფასების დროს, სასწავლო რესურსების მოსამზადებლად, კოლეგებთან, მოსწავლეებთან კომუნიკაციისა და პროფესიული თვითგანვითარებისთვის. აქვე მოცემულია პრაქტიკული რჩევები: როგორ უნდა მიაღწიოს პედაგოგმა მეტ შედეგს ტექნოლოგიების გამოყენებით, როგორ უნდა აუმაღლოს მოსწავლეებს მოტივაცია მრავალფეროვანი თვალსაჩინოებების შეთავაზებით, განსხვავებული სასწავლო აქტივობებით. სახელმძღვანელოს თანახმად, დისკი, სადაც სასწავლო დისციპლინებისთვის შექმნილი სხვადასხვა პროგრამული უზრუნველყოფაა მოცემული. ამ

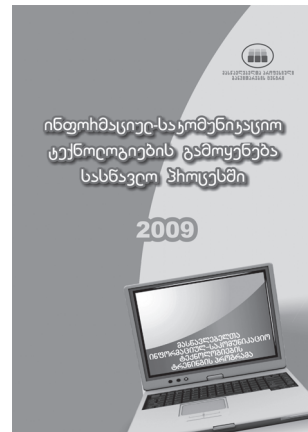
პროგრამების ქართული შინაარსით შევსება ფონდმა „ირმის ნახტომმა“ განახორციელა.

სახელმძღვანელო ინფორმაციულ-საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების მეორე დონის ტრენინგ-კურსის მონაწილე ყველა მასწავლებელს საჩუქრად გადაეცემა.

მეორე დონის ტრენინგ-კურსთან ერთად ცენტრი მასწავლებლებს ისტ-ის საბაზო კურსის გავლასაც სთავაზობს. 2009

წლიდან კი ტრენინგების ორგანიზატორი მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრია. წელს ასეთი ტრენინგები იმ საჯარო სკოლებისთვის განხორციელდება, სადაც არცერთი ან მასწავლებელთა მინიმალური რაოდენობაა მომზადებული. მომავალი წლიდან ცენტრი სახელმძღვანელოს საბაზო კურსისთვისაც დაამუშავებს და გამოსცემს.

ცენტრის მიერ ორგანიზებული ისტ-ის ტრენინგ-კურსები და სახელმძღვანელო „ინფორმაციულ-საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების გამოყენება სასწავლო პროცესში“ ხელს შეუწყობს სკოლებში თანამედროვე მოთხოვნების შესაბამისი, ტექნოლოგიებით გამდიდრებული სასწავლო გარემოს შექმნას.

მასწავლებელთა რეგისტრაციის მართვის საინფორმაციო სისტემა – საიმედო გზამკვლევი

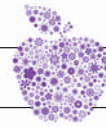
„ზოგადი განათლების შესახებ“ საქართველოს კანონის შესაბამისად, 2008-2009 წლებში მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრმა შეიმუშავა და დანერგა მასწავლებელთა რეგისტრაციის მართვის საინფორმაციო სისტემა, რომლის ელექტრონულ მონაცემთა ბაზაშიც მასწავლებლების შესახებ საიდენტიფიკაციო, საკვალიფიკაციო და სხვა სახის ოფიციალური მონაცემებია დაცული. ბაზაში 2 450 სკოლისა და დაახლოებით 74 000-მდე მასწავლებლის სხვადასხვა მონაცემია შეყვანილი, ისინი 70 რესურს-ცენტრის მიხედვით არის განაწილებული.

მასწავლებელთა რეგისტრაციის მართვის საინფორმაციო სისტემა ერთ-ერთი უპრეცედენტო პროექტია. ინტერნეტის გამოყენებით ყველა რესურს-ცენტრს, საჯარო სკოლას და დარეგისტრირებულ მასწავლებელს საშუალება ეძლევა, სისტემაში ორგანიზებული მონაცემები შეიყვანოს, ინფორმაცია მოიძიოს და განაახლოს. მონაცემების გარკვეულ ნაწილზე პასუხისმგებელი სკოლა იქნება. მონაცემთა იმ ნაწილს, რომელიც მასწავლებელთა სასერტიფიკაციო გამოცდების შედეგებს შეეხება, სისტემა გამოცდების ეროვნული ცენტრიდან მიიღებს. მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების შესახებ ინფორმაციაზე პასუხისმგებლობას შესაბამისი აკრედიტებული პროგრამები აიღებენ,

რომლებიც სერტიფიკატს გასცემენ. თითოეულ მასწავლებელს შეეძლება პირადი მონაცემები გადაამოწმოს და სკოლის კომპიუტერული ცენტრის ან რესურს-ცენტრებში სპეციალური ფორმის შევსების შემდეგ, ცვლილებები და დამატებები განახორციელოს. სისტემა მასწავლებლებს საშუალებას მისცემს, მაქსიმალურად მარტივი და მოსახერხებელი ფორმით დარეგისტრირდნენ სასერტიფიკაციო გამოცდებისთვის.

დღეისთვის რესურს-ცენტრებსა და სკოლებთან თანამშრომლობით მონმდება ბაზა შესაძლო შეცდომებისა და უზუსტობების გამოსაწველად. რეგისტრაციის მართვის საინფორმაციო სისტემაში საქართველოს ყველა კერძო თუ საჯარო სკოლის შესახებ ინფორმაციაა მოთავსებული.

სისტემა ავტომატურად ადგენს მასწავლებლის რეზიუმეს, რომლის ამობეჭდვაც ახლო მომავალში შესაძლებელი იქნება სკოლებისა და მასწავლებლებისთვის. ამჟამად მუშავდება ანალიტიკური ანგარიშის რამოდენიმე ფორმა, რომლებიც სისტემის მომხმარებელს საშუალებას მისცემს, სხვადასხვა ჭრილში დაინახოს მისთვის საინტერესო სტატისტიკური თუ ანალიტიკური ინფორმაცია.

გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლება დაწყებით კლასებში

ადამიანის გარემოსდაცვითი ცნობიერების ჩამოყალიბებაში მნიშვნელოვანი როლი სკოლამ და მასწავლებელმა უნდა ითამაშოს. როგორ უნდა გამოვეშუშაოთ ახალგაზრდებს გარემოსადმი პასუხისმგებლობა? რა თქმა უნდა, იდეალურია, როდესაც ოჯახი, სკოლა, თემი თუ ადგილობრივი მმართველობა თანაბრად მონაწილეობს ამ პროცესში. თუმცა, ხშირ შემთხვევაში, ასეთი იდეალური თანხვედრა არ გვაქვს. ამიტომ უნდა ვეცადოთ, გავააქტიუროთ მოსწავლეები და მათ საკუთარი ქმედებების მნიშვნელობა გავაცნობიერებინოთ.

მანანა რატიანი

გეოგრაფიულ მეცნიერებათა დოქტორი, ეროვნული სასწავლო გეგმებისა და შეფასების ცენტრის საზოგადოებრივი მეცნიერებების ჯგუფის ექსპერტი

ჩვენს მიერ შემოთავაზებულ აქტივობას დიდი რესურსი არ სჭირდება. სასურველი შედეგი სწორი დაგეგმვითა და თანმიმდევრულობით მიიღწევა. დაწყებითი კლასების მოსწავლეები სიამოვნებით ერთვებიან საგანმანათლებლო გარემოსდაცვითი ინიციატივებში, რაც მათზე ნარუშლელ შთაბეჭდილებას ტოვებს და სწავლების პროცესს სახალისოს ხდის.

სასურველია, ეს აქტივობა მე-3-4-ე კლასელებთან ჩატარდეს, თუმცა მასწავლებელს, საკუთარი შეხედულებებისამებრ, მისი გამოყენება სხვა კლასებთანაც შეუძლია.

აქტივობის მიზანია: ვასწავლოთ მოზარდებს:

- რას ნიშნავს გარემოზე მავნე ზემოქმედება
- როგორ შეამცირონ მავნე ზემოქმედება გარემოზე
- როგორ გაზარდონ დადებითი ზემოქმედება გარემოზე
- გამოიმუშაონ ლიდერის თვისებები
- იქცნენ გარემოს ქომაგებად

მოცემული აქტივობა ხანგრძლივია და რამდენიმე კვირა გრძელდება. თუმცა მასწავლებელს უფლება აქვს, თავად განსაზღვროს მისი ხანგრძლივობა. არ არის აუცილებელი, თითოეული გაკვეთილი აღნიშნულ აქტივობას მიეძღვნას. მთავარი მოსამზადებელი ნაწილის ჩატარება და საბოლოო შეჯამებამდე მასთან პერიოდულად მიბრუნებაა.

თავდაპირველად ლექციის ფორმით უნდა აიხსნას, თუ რა ახდენს უარყოფით ზემოქმედებას ჩვენს გარემოზე. ისეთ მავნე ფაქტორებზე უნდა გამახვილდეს ყურადღება, რომლებიც ამ ასაკის ბავშვებისთვის ხილული და ადვილად აღსაქმელია. აუცილებელად უნდა გავითვალისწინოთ, რამდენად შეძლებს მოსწავლე თავად, ან უფროსების დახმარებით, ამ მავნე ზემოქმედების შემცირებას. წინააღმდეგ შემთხვევაში, ეს აქტივობა საგანმანათლებლო მნიშვნელობას დაკარგავს.

თემატის წარდგენა

უნდა განვიხილოთ შემდეგი თემები:

ადამიანის გარემოსდაცვითი ცნობიერების ჩამოყალიბებაში მნიშვნელოვანი როლი სკოლამ და მასწავლებელმა უნდა ითამაშოს.

1. ჭარბი მოხმარება
 - ა. ენერგიის
 - ბ. პროდუქციის
2. ტრანსპორტი
3. ნარჩენები
4. მეორადი გადამუშავება

ჭარბი მოხმარება – ყველასთვის გასაგებია, თუ რა იგულისხმება, მაგალითად, ენერგიის ჭარბ მოხმარებაში. როდესაც ბუნებრივი სინათლე საკმარისია, ნათურა არ უნდა ავანთოთ. ვარვარიანი ნათურებიდან ენერგოდამზოგავ სახეობებზე უნდა გადავიდეთ (სხვათაშორის, ევროკავშირის ქვეყნებმა მხოლოდ უარი კი არ თქვეს ამ ენერგოშთანმთქმელ ნათურებზე, არამედ 1 სექტემბრიდან მათი გამოყენება აკრძალეს კიდევ). ასევე, დენის წყაროდან უნდა გამოვრთოთ ნებისმიერი ნივთი, თუ მისით აღარ ვსარგებლობთ (მაგალითად, კომპიუტერის ეკრანი ოთახიდან გასვლისას), ჩავაქროთ სინათლე და ა.შ. ღამით არ უნდა დავტოვოთ დენის წყაროს შეერთებული ჩამრთველები, რაც ენერგიას მცირედ, მაგრამ მაინც მოიხმარს.

მნიშვნელოვანია, მოსწავლეებს ავუხსნათ, რამდენად სასარგებლოა სახელმძღვანელოების გაფრთხილება. თუ მომავალ წელს მათ გამოყენებას სხვა მოსწავლეებიც შეძლებენ, ეს, საბოლოო ჯამში, ტყის საფარის შენარჩუნებას შეუწყობს ხელს.

სათამაშოები, რომლებიც კარადაში ან ყუთში ყრია და მოზარდი მათით აღარ თამაშობს, შეიძლება მზრუნველობამოკლებულ ბავშვებს გადაეცეს. ამ პროდუქციის წარმოებისას ხომ, ელექტროენერგიასთან ერთად, არაერთი რესურსი იხარჯება.

ტრანსპორტი – ნავთობპროდუქტებზე მომუშავე სახეობები გარემოზე მეტად მნიშვნელოვან ზემოქმედებას ახდენს. საქართველოს ქალაქების ძირითადი დაბინძურების წყარო

სწორედ ტრანსპორტია. მოსწავლეებს საზოგადოებრივი ტრანსპორტის უპირატესობა უნდა ავუხსნათ და გადაადგილების უფრო უსაფრთხო სახეობების მნიშვნელობაზეც ვესაუბროთ. უქმეებზე ოჯახური დასვენების დაგეგმვისას შეუძლიათ ავტომობილით გასეირნების ნაცვლად ლაშქრობა აირჩიონ და ა.შ.

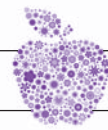
ნარჩენები – საქართველოში ნარჩენების გადამუშავება, ფაქტობრივად, არ ხდება. არადა, არსებობს ისეთი ნარჩენები, რომლებიც შეუქცევადად აბინძურებს გარემოს, რადგან მათ დაშლას არაერთი ათწლეული სჭირდება. ასეთია პლასტიკატისგან დამზადებული ბოთლები, კონტეინერები თუ ერთჯერადი „ცელოფნები“.

მეორადი გადამუშავება – ამ პუნქტს ყველა ვერ გამოიყენებს. ეს სკოლის ადგილმდებარეობაზე დამოკიდებულია. თუ თქვენს დასახლებაში აღნიშნული სერვისი ხელმისაწვდომია, მაშინ პერიოდულად აქციების მოწყობა შეგიძლიათ. იქ, სადაც ქალაქის მეორადი გადამუშავება ხდება, ქალაქის შესაგროვებლად და ჩასაბარებლად, გარკვეული ღონისძიებები დაგეგმეთ, რომლებიც მომავალში მუდმივ ხასიათს მიიღებს.

საქუთაარი ქმედებების მონიტორინგი

ამის შემდეგ მოსწავლეებს ურიგდებათ კითხვარები, რომელთა საშუალებითაც გამოითვლიან, როგორია მათი მავნე თუ დადებითი ზემოქმედება გარემოზე.

დადებითი ზემოქმედება მწვანედ შეფერილი ნაკვალევით აღინიშნება, მავნე ზემოქმედება კი – შავი ფერის ნაკვალევით. ქულების მიხედვით, სიმბოლოს ზომა შეიძლება გაიზარდოს ან დაპატარავდეს.

საბოლოოდ, თითოეული მოსწავლე, კვირების მიხედვით, დროის შკალას

ადგენს, სადაც გამოჩნდება, თუ როგორ შეამცირა გარემოზე

მავნე ზეგავლენა და გაზარდა დადებითი (იხ. ნახ.1).

ნახ.1 გარემოზე ზემოქმედების დროის შკალა

შავი ნაკვალევის დასათვლელად მოსწავლე ავსებს პირველ კითხვარს:

კითხვარი 1

ელექტრო-ხელსაწყოებს მოვიხმარ არაეკონომიურად	1	ნაგავს ყოველთვის ურნაში არ ვყრი	1	გარემოსადმი მეგობრების უდიერ დამოკიდებულებას ყურადღებას არ ვაქცევ, ვცდილობ, ყველგან ავტომატურად მატარონ	1
ონკანი მოშვებული მრჩება ხოლმე	1	მცენარეებზე არ ვზრუნავ, ვაზიანებ თუ განსაკუთრებულად არაფერს ვაკეთებ მცენარეების „სასარგებლოდ“	1	საყიდლებზე ჩანთა არ დამაქვს, მაინც პარკში ჩამინყობენ	1
რვეულებს ხშირად ვცვლი ისე, რომ ბოლომდე არ ვავსებ	1	ცხოველებზე არ ვზრუნავ	1	ბუნებაში ყოფნას კომპიუტერის თამაში ან ტელევიზორის ყურება მირჩევნია	1
ჩემი ნახმარი სახელმძღვანელოები მოსახმარად უვარგისია	1	ხშირად ვყიდულობ პლასტიკატივთ	1		
		შეფუთულ საკვებს/სასმელს	1		

მწვანე ნაკვალევის დასათვლელად მოსწავლე ავსებს მეორე კითხვარს:

კითხვარი 2

ელექტრო-ხელსაწყოები მხოლოდ მაშინ მაქვს ჩართული, როცა მათ ვიყენებ	1	ვუვლი მცენარეებსა და ცხოველებს	1	სკოლაში ფეხით/საზოგადოებრივი ტრანსპორტით დავდივარ	1
ონკანს ყოველთვის ვკეტავ და წყალს ეკონომიურად მოვიხმარ	1	დავრგე ხე, გავახარე ქოთნის მცენარე	1	ოჯახის წევრებს მოვუწოდებ, მეტად იარონ ფეხით	1
ბოლომდე ვავსებ რვეულებს და ფურცლის ორივე მხარეს ვიყენებ	1	მიყვარს ბუნებაში ყოფნა და მასზე დაკვირვება	1	უარი ვთქვი ერთჯერად პარკებზე, მაღაზიაში ჩანთით ჩავდივარ	1
სახელმძღვანელოებს ვუფრთხილდები	1	ვცდილობ, პლასტიკატივთ შეფუთული საკვები ნაკლებად გამოვიყენო	1	ოჯახთან ერთად ვგემავ, კიდევ რისი გაკეთება შეგვიძლია გარემოსთვის	1
არ ვანაგვიანებ გარემოს	1	თუ მეგობარი გარემოს აზიანებს, მიყენებული ზიანის მნიშვნელობას ვუხსნი	1		

ყოველი კვირის ბოლოს მოსწავლეები ქულებს ითვლიან და განსაზღვრავენ თუ როგორი კვალი დატოვეს გარემოზე.

0-2 ქულა	3-4 ქულა	5-6 ქულა	7-8 ქულა	9-10 ქულა	11 და მეტი

თამარ მოსიაშვილი

მასწავლებელთა პროფესიული
განვითარების სერტიფიცირების
კოორდინატორი

დღევანდელი მოთხოვნაა, მოსწავლემ არა მხოლოდ ცოდნა დააგროვოს, არამედ პრაქტიკაში მისი გამოყენებაც შეძლოს. ინტეგრაცია იმ პროცესს გულისხმობს, როდესაც სხვადასხვა საგნობრივ ჯგუფში „გადანაწილებული“ ცოდნა ერთიანდება, მთლიანდება.

ინტეგრირებული გაკვეთილის სინამდვილე

სასწავლო პროცესის ინტეგრაციის დონეები

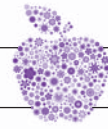
სიტყვა „ინტეგრირება“ უცხო სიტყვათა ლექსიკონში განმარტებულია, როგორც ნაწილების მთლიანობაში მოქცევა. ცოდნის ერთიანობის შესახებ შეხედულებებს კომენსკისა და პესტალოცის ნაშრომებში ვხვდებით. პესტალოცი ამტკიცებდა, რომ სწავლების პროცესში საგნები გამიჯნულია, მაგრამ მოსწავლეს საკითხების გაგება, გაერთიანება და საკუთარი შეხედულებების მკაფიოდ ჩამოყალიბება უნდა შეეძლოს.

ამ წერილის მთავარი მიზანი ინტეგრირებული გაკვეთილების არსებული პრაქტიკისა და საგანთა ინტეგრაციის შესაძლებლობების განხილვაა. ეროვნული სასწავლო გეგმა მასწავლებლებს სხვადასხვა საგნობრივი ცოდნისა და უნარების დაკავშირების საშუალებას აძლევს, თუმცა საჯარო სკოლების პედაგოგები თავადაც ცდილობენ საგანთა ინტეგრაციის სხვა გზების პოვნას.

მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრში პედაგოგები ინტეგრირებული გაკვეთილის გეგმებს გზავნიან. მათ სურთ, კოლეგებს საკუთარი გამოცდილება გაუზიარონ. ეს გაკვეთილები მიზნად ისახავს ისტორიის, სამოქალაქო განათლებისა და ისტ-ის, ინგლისური ენის, გეოგრაფიის, მუსიკისა და ისტ-ის; მათემატიკის, ბუნების, ხელოვნებისა და ისტ-ის; ისტორიისა და ქიმიის ინტეგრირებას. მასწავლებლები ინტეგრირებულ გაკვეთილებს სწავლების სამივე საფეხურზე ატარებენ. მათ მიერ მომზადებული გეგმები, შესაძლოა, შემდეგ კატეგორიებად დაიყოს:

1. მასწავლებელი მოსწავლეებს რამდენიმე საგანს ასწავლის და შემოთავაზებულ გეგმაში კოლეგებს ამ საგნების ინტეგრაციის შესაძლებლობას აჩვენებს. ის სხვა საგნის მასწავლებლებთან ერთად ატარებს გაკვეთილს ან სხვადასხვა საგანში შესაბამისი ცოდნა აქვს და ინტეგრირებულ გაკვეთილს თავად უძღვება.
2. სხვადასხვა საგნის მასწავლებლები ერთად გეგმავენ გაკვეთილს და მას, საგნების სპეციფიკის გათვალისწინებით, ერთობლივად ატარებენ.
3. ისტ-ის გამოყენება მასწავლებლებს საშუალებას აძლევს, გაკვეთილი უფრო „თვალსაჩინო“ გახადონ, საგანმანათლებლო რესურსებით გაამდიდრონ, ასევე მოსწავლეებს ინფორმაციის მოძიების ის უნარ-ჩვევები განუვითარონ, რომლებიც 21-ე საუკუნის ადამიანისთვის მეტად მნიშვნელოვანია. სასწავლო პროცესში ისტ-ის ინტეგრირების საკითხს ამ წერილში არ განვიხილავთ.

მასწავლებლების მიერ შემოთავაზებულ გაკვეთილის გეგმებში ეროვნული

ნული სასწავლო გეგმით გათვალისწინებული მიზნების მიღწევის სხვადასხვა გზაა ასახული. პედაგოგები მოსწავლეზე ორიენტირებულ მიდგომებს, სამოტივაციო აქტივობებსა და ჯგუფურ სამუშაოებს მიმართავენ. ბევრი მათგანისთვის ხელმიუწვდომელია ის ლიტერატურა, რომელიც ინტეგრირებული გაკვეთილების დაგეგმვისა და ჩატარების შესახებ რჩევებს მოიცავს. საგანმანათლებლო ლიტერატურაში საგანთა ინტეგრირების 10 დონეა აღწერილი (Fogarty, “The Mindful School”).

I დონე: საგანი და საგნით გათვალისწინებული შესასწავლი თემები იზოლირებულად ისწავლება.

უპირატესობა: მოსწავლემ იცის საგანი და მისი შემადგენელი თემები.

ნაკლი: მოსწავლე ვერ ხედავს თემებს შორის კავშირს, არ შეუძლია ერთ საგანში ნასწავლი მასალის მეორე საგანთან დაკავშირება.

II დონე: საგანი ისე ისწავლება, რომ შესასწავლი თემები ერთმანეთთან ლოგიკურადაა დაკავშირებული.

უპირატესობა: მოსწავლეებს შეუძლიათ, ერთი საგნის ფარგლებში, ძირითადი იდეებისა და კონცეფციების ერთმანეთთან დაკავშირება და განხილვა.

ნაკლი: მოსწავლე ვერ ხედავს სხვა საგნებთან კავშირს, არ შეუძლია ერთ საგანში ნასწავლი მასალის მეორე საგანთან დაკავშირება.

III დონე: სწავლებისას განსაკუთრებული ყურადღება ექცევა საგნისთვის დამახასიათებელი სპეციფიკური უნარ-ჩვევების განვითარებას.

უპირატესობა: ყურადღება გამახვილებულია ერთდროულად რამდენიმე საკითხზე, მოსწავლეები იღებენ მრავალფეროვან ინფორმაციას

სხვადასხვა საკითხის შესახებ, სწავლების პროცესი ისეა დაგეგმილი, რომ მოსწავლე ცოდნას იძენს და უნარ-ჩვევებს ივითარებს.

ნაკლი: მოსწავლეებს, შესაძლოა, გამორჩეთ (ან სწორად ვერ განსაზღვრონ) საგანგებო აქტივობისა თუ გაკვეთილის ძირითადი მიზანი, რადგან სწავლების პროცესში აქცენტირებულია საგნის სპეციფიკური უნარ-ჩვევების განვითარება.

IV დონე: სხვადასხვა საგნის კონცეფციები ერთმანეთს უკავშირდება.

უპირატესობა: ხდება ცოდნის, შინაარსის გადატანა ერთი საგნიდან მეორეში.

ნაკლი: საჭიროა მასწავლებელთა მუდმივი თანამშრომლობა. ისინი ვალდებული არიან, მიაღწიონ ეროვნული სასწავლო გეგმით გათვალისწინებულ შედეგებს, მათ კურიკულუმის შეცვლის უფლება არ აქვთ. სახელმძღვანელოში მოცემულ საკითხთა თანმიმდევრობის შეცვლა კი რთულია, რადგან შეიძლება ერთი საგნის ფარგლებში შესასწავლი საკითხების ლოგიკური თანმიმდევრობა დაირღვეს.

V დონე: გაკვეთილს გეგმავს ორი ან სამი მასწავლებელი, დაგეგმვის პროცესში ხდება საერთო კონცეფციებისა და განსავითარებელი უნარების განსაზღვრა ორი ან სამი საგნის ფარგლებში.

უპირატესობა: ორი-სამი მასწავლებლის თანამშრომლობა სირთულეს არ წარმოადგენს.

ნაკლი: ითხოვს დამატებით დროს თანამშრომლობისათვის.

VI დონე: თემატური სწავლება – რამდენიმე საგანში მოსწავლე სწავლობს ერთ საკითხს (მაგალითად, ცილების სწავლება ბიოლოგიასა და

ქიმიაში, ან საზოგადოებრივ მეცნიერებებში შესასწავლი საკითხის „მუსიკა საქართველოსა და მსოფლიოში უძველესი დროიდან დღემდე“ ინტეგრირება მუსიკაში შესასწავლ საკითხთან – „ფრაგმენტები სხვადასხვა ეპოქის კომპოზიტორთა ცნობილი ნაწარმოებებიდან და ქართული ხალხური და პროფესიული ნაწარმოებების მოსმენა და ამოცნობა“)

უპირატესობა: ამაღლებს მოსწავლეთა მოტივაციას, ეხმარება საგანთშორისი კავშირის განსაზღვრაში.

ნაკლი: თემის შერჩევისას, მნიშვნელოვანია სხვადასხვა საგანში შესასწავლი საკითხების შინაარსობრივი შესაბამისობა, სახელმძღვანელოში მოცემულ საკითხთა თანმიმდევრობის შეცვლამ კი, შესაძლოა, თემების ლოგიკური თანმიმდევრობა დაარღვიოს.

VII დონე: სხვადასხვა საგნის სწავლებისას, მსგავსი უნარების განვითარება ხდება (წერის, კითხვის, დისკუსიის, ჯგუფში მუშაობის უნარი და სხვა).

უპირატესობა: მოსწავლეები სწავლას სწავლობენ (ანუ იმას, თუ როგორ უნდა ისწავლონ), საკუთარი სწავლის სტილს აცნობიერებენ.

ნაკლი: საგნები იზოლირებულად ისწავლება.

VIII დონე: სწავლების დროს გამოკვეთილია სხვადასხვა საგნის საერთო პრიორიტეტები, კონცეფციები და სპეციფიკური უნარ-ჩვევები.

უპირატესობა: სასწავლო პროცესი ისეა ორგანიზებული, რომ მოსწავლეებს შეუძლიათ, საგანთშორისი თემატური კავშირები დაინახონ, განვითარონ სპეციფიკური უნარ-ჩვევები. სწავლების პროცესი წინასწარაა დაგეგმილი, არსებობს ინტეგრირე-

ბული ეროვნული სასწავლო გეგმა ან სასკოლო კურსი/პროგრამა.

ნაკლი: სხვადასხვა საგნობრივი კათედრის წევრ მასწავლებელთა თანამშრომლობისთვის საჭიროა დრო.

IX დონე: მოსწავლეს შეუძლია ნასწავლი საკითხების ინტეგრირება მისთვის საინტერესო სფეროსთან, მასწავლებელი მხოლოდ ფასილიტატორის როლს ასრულებს, რაც იმას გულისხმობს, რომ მასწავლებელი ეხმარება მოსწავლეს, დაგეგმოს ინტეგრაციის პროცესი, განსაზღვროს საქმიანობის მიზანი, გადაჭრას პრობლემა და უპასუხოს დასმულ კითხვას.

უპირატესობა: ინტეგრირებას ახორციელებს მოსწავლე, შემუშავებული გეგმის შესაბამისად (საგანმანათლებლო პროექტში მონაწილეობა, დაგეგმილი კვლევის შესრულება და მისი ანალიზი, რეფერატის/თემის მომზადება მასწავლებელთან ერთად შემუშავებული გეგმის მიხედვით).

ნაკლი: აქტივობის მიზანი შეიძლება რთული აღმოჩნდეს მოსწავლისთვის და დავალებამ ყველა მოსწავლის ინტერესის სფერო ვერ მოიცვას.

X დონე: მოსწავლე თავად გეგმავს სხვადასხვა საგანში ნასწავლი საკითხების ინტეგრირებას, თავად ირჩევს ექსპერტთა ჯგუფსა და საჭირო რესურსებს (მაგ. საგანმანათლებლო პროექტის დაგეგმვა და განხორციელება, მცირე კვლევის დაგეგმვა და განხორციელება, თემის/რეფერატის მომზადება).

უპირატესობა: აქტიური პროცესია, რადგან მოსწავლე დამოუკიდებლად იძენს ახალ ცოდნას და ივითარებს უნარებს. ახდენს შესწავლილი მასალის ანალიზს, სინთეზსა და შეფასებას.

ნაკლი: საგანმანათლებლო აქტივობის მიზანი, შესაძლოა, მეტად რთული იყოს და მოსწავლის მცდელობა უშედეგო აღმოჩნდეს.

მოსწავლეების საჭიროებებიდან გამომდინარე, მასწავლებელმა თავად უნდა განსაზღვროს ინტეგრირების დონე და საგაკვეთილო პროცესი სათანადოდ დაგეგმოს.

საქართველოს სკოლებში არსებული „ინტეგრირებული გაკვეთილების“ პრაქტიკა, შეიძლება, პოზიტიურ მოვლენად ჩაითვალოს. მას უდიდესი მნიშვნელობა აქვს, რადგან:

მოსწავლეების საჭიროებებიდან გამომდინარე, მასწავლებელმა თავად უნდა განსაზღვროს ინტეგრირების დონე და საგაკვეთილო პროცესი სათანადოდ დაგეგმოს.

● ხელს უწყობს მასწავლებელთა თანამშრომლობას (ისინი ერთად გეგმავენ და განიხილავენ გაკვეთილებს);

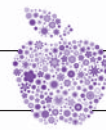
● საგნობრივი კათედრების საქმიანობა უფრო ნაყოფიერი ხდება;

● ვითარდება თანამშრომლობა სხვადასხვა კათედრას შორის.

● იცვლება სასწავლო პროცესის სწავლება ისეა ორგანიზებული, რომ მოსწავლეს უვითარდება მიღებული ცოდნის პრაქტიკაში გამოყენების უნარი, შეუძლია საგნობრივად „გადანაწილება“ ცოდნის გაერთიანება/გამთლიანება.

საგანმანათლებლო სფერო ყველა ეპოქაში იცვლება. დღევანდლობის მოთხოვნაა, მოსწავლემ არა მხოლოდ ცოდნა დააგროვოს, არამედ პრაქტიკაში მისი გამოყენებაც შეძლოს. ინტეგრაცია იმ პროცესს გულისხმობს, როდესაც სხვადასხვა საგნობრივ ჯგუფში „გადანაწილებული“ ცოდნა ერთიანდება, მთლიანდება. ინტეგრირებული გაკვეთილი შეიძლება ითვალისწინებდეს ერთი საგნის ფარგლებში თემების ინტეგრირებას, სხვადასხვა საგნის ინტეგრირებას, სხვადასხვა საგანში მსგავსი უნარ-ჩვევების განვითარებას, ან მოსწავლის მიერ რომელიმე თემის ირგვლივ შესწავლილ საკითხთა ინტეგრირებას. შესაბამისად, მნიშვნელოვანია, მასწავლებელმა თავად განსაზღვროს ინტეგრაციის დონე და სხვა პედაგოგებთან თანამშრომლობის ფორმები შეიმუშავოს. თანამშრომლობაში მოიაზრება, როგორც გაკვეთილის ერთობლივად ჩატარება, ასევე სახელმძღვანელოში პარაგრაფების თანმიმდევრობის გადანაცვლებაც. ასევე ინტეგრაციის მნიშვნელოვანი პროდუქტი შეიძლება გახდეს ეროვნული სასწავლო გეგმის შესაბამისად შექმნილი კურსი, რომელშიც საგანმანათლებლო ნყაროდ გამოყენებული იქნება სახელმძღვანელო, სამეცნიერო ჟურნალი, საგანმანათლებლო ფილმი, მულტიმედია, ინტერნეტ-რესურსი. აღნიშნული კურსი გათვლილი უნდა იყოს დროის გარკვეულ პერიოდზე და მისაღწევი შედეგებიც წინასწარ უნდა განისაზღვროს.

სკოლის ბიუჯეტი და მისი მართვა

საქართველოს განათლების სასკოლო სისტემის რეფორმირების ძირითადი ორიენტირი დემოკრატიზაცია და დეცენტრალიზაციაა, რასაც შედეგად სკოლების ავტონომიურობის ხარისხის ზრდა და სკოლის მართვის პროცესში, სამეურვეო საბჭოს საშუალებით, მშობლისა და პედაგოგის გააქტიურება მოჰყვა. სამეურვეო საბჭოს ერთ-ერთი ძირითადი ფუნქცია ბიუჯეტის დამტკიცება და ფინანსური რესურსების განკარგვაზე კონტროლის განხორციელებაა. შესაბამისად ბიუჯეტის მართვა სკოლის მენეჯმენტისათვის ერთ-ერთ საკვანძო საკითხს წარმოადგენს.

ალუდა გომელიძე

თბილისის 42-ე საჯარო სკოლის
დირექტორი

მკაცრად ცენტრალიზებული მმართველობითი სისტემიდან დემოკრატიული მართვის სისტემაზე გადასვლისას, ბიუჯეტირების პროცესის განვითარების გზაზე, გარკვეული დაბრკოლებები შეიძლება შექმნას სათანადო ღირებულებებისა და ტრადიციების, საჭირო ცოდნისა და უნარჩვევების მქონე კადრების, ფინანსური და მატერიალური რესურსების ნაკლებობამ, წარმატებული პრაქტიკის დეფიციტმა და ა.შ. მიუხედავად ამისა რეფორმები სისტემაში შეუქცევადი უნდა იყოს და კიდევ უფრო მეტი სითამამით უნდა გაგრძელდეს.

განვიხილავთ 2 წლის განმავლობაში ქ. თბილისის №42 საჯარო სკოლაში ბიუჯეტის მართვის პროცესში დაგროვილ პრაქტიკულ გამოცდილებას:

ბიუჯეტის მართვის პროცესში უმთავრესია გამჭვირვალობისა და ანგარიშვალდებულების პრინციპების დამკვიდრება. ამ მოტივით სკოლაში პირველი ნაბიჯი იყო ყველანაირი ფინანსური ოპერაციის მხოლოდ საბანკო გადარიცხვების გზით განხორციელებაზე გადასვლა. ასევე მნიშვნელოვანია ბიუჯეტის შესახებ ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის მაქსიმალურად გაზრდა, მაგალითად სკოლაში ხელმისაწვდომ და თვალსაჩინო ადგილზე ნაბეჭდი სახით ინფორმაციის

გავრცელება. უმჯობესია ეს რამდენიმე ადგილზე გაკეთდეს.

მართალია, კანონით ბიუჯეტის დამტკიცებისათვის დირექტორს მაქსიმუმ 12 ადამიანთან შეთანხმება სჭირდება, მაგრამ ბიუჯეტის წარმატებულად დაგეგმვა ნიშნავს არა უბრალოდ კარგი დოკუმენტის შექმნას, არამედ უფრო დიდი მნიშვნელობა აქვს მისი შექმნის პროცესში იმ ინტერესთა ჯგუფების (მოსწავლეები, მშობლები, პედაგოგები) წარმომადგენლთა მაქსიმალურ მონაწილეობას ვისაც, ის შეეხება.

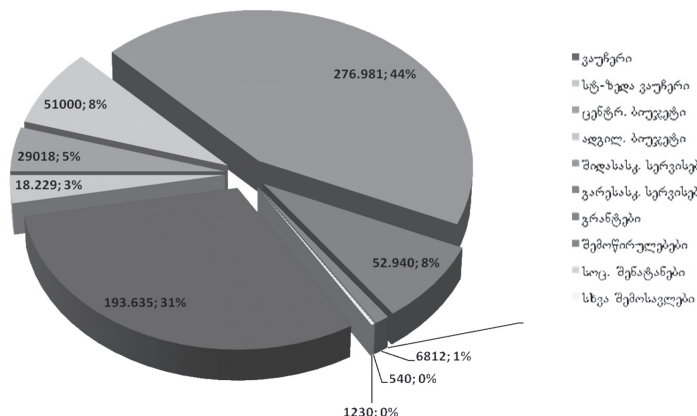
იმისათვის, რომ ბიუჯეტი ნათლად გამოხატავდეს სკოლის მიზნებსა და მთავარ პრიორიტეტებს, 2007-2008 სასწავლო წელს შევეცადეთ შეგვეცვალა ბიუჯეტის სტრუქტურა, როგორც შემოსავლების, ასევე ხარჯების კუთხით. მაგალითად, თუ წინა წლებში სკოლის შემოსავლები მხოლოდ ვაუჩერითა და შემონიშნულობებით განისაზღვრებოდა, განახლებული ბიუჯეტი დაფინანსების მეტი წყაროების მობილიზებაზე გახდა ორიენტირებული (იხილეთ დიაგრამა №1).

დღევანდელი რეალობისათვის აქტუალური ტერმინებია „მცირე კონტინგენტიანი“ და „დეფიციტური სკოლა“. გვხდება შემთხვევები, როდესაც სკოლები თავს იწონებენ

საქართველოს განათლების სასკოლო სისტემის რეფორმირების ძირითადი ორიენტირი დემოკრატიზაცია და დეცენტრალიზაციაა, რასაც შედეგად სკოლების ავტონომიურობის ხარისხის ზრდა და სკოლის მართვის პროცესში, სამეურვეო საბჭოს საშუალებით, მშობლისა და პედაგოგის გააქტიურება მოჰყვა.

დიაგრამა №1. სკოლის შემოსავლების საერთო სტრუქტურა (2007-2008 სასწავლო წელი)

შრომის ანაზღაურება; საოფისე ხარჯები;

ტექნიკური აღჭურვილობა და სამეურნეო ხარჯები;

პროფესიული განვითარება;

სასწავლო გარემო; ფონდების მოძიება და წარმომადგენლობითი ხარჯები;

უსაფრთხო სკოლა; პროგრამები და პროექტები; კაპიტალური ხარჯები;

სხვადასხვა ხარჯები და სერვისები (იხილეთ დიაგრამა №2).

მოსწავლეთა რაოდენობის ზრდით და რჩება შთაბეჭდილება, რომ ეს არის სკოლის წარმატების ერთადერთი ინდიკატორი. სინამდვილეში კი შეიძლება ყველაფერი პირიქით იყოს. ჯერ ერთი, საინტერესოა რის ხარჯზე ხდება მოსწავლეთა კონტინგენტის ზრდა და ხომ არ აქვს ადგილი „სასათბურე“ პირობების შექმნას მოსწავლეთა გაკვეთილებზე დასწრების, ცოდნის შეფასების ან სხვა კუთხით და მეორეც, ხშირად მოსწავლეთა კონტინგენტის სიმცირე ან ბიუჯეტის დეფიციტურობა სხვადასხვა ობიექტური მიზეზებით შეიძლება იყოს განპირობებული, კერძოდ: გეოგრაფიული, დემოგრაფიული, ბიოლოგიური, სოციალური, შენობის ზომისა და სხვა ფაქტორებით. რა თქმა უნდა ზოგჯერ შეიძლება სუბიექტური ხასიათის პრობლემებიც არსებობდეს.

მაგალითად 2007-2008 სასწავლო წელს მოსწავლეთა კონტინგენტი 600-დან 700 მოსწავლემდე გაიზარდა, მაგრამ გარკვეულ პერიოდში სკოლის ბიუჯეტი მაინც დეფიციტური იყო. ხოლო მოსწავლეთა რაოდენობის გაზრდა შენობის სიმცირის გამო ვერ ხერხდება. ზოგადად კი სკოლის მენეჯმენტისათვის უფრო სასურველია მოსწავლეთა კონტინგენტის 500-მდე შემცირება და თუ სტანდარტული ვაუჩერი სკოლას არ ყოფნის (ამ ეტაპზე ძირითადად ხელფასებზე), მას შეუძლია სტანდარტზე დაფინანსების მოთხოვნა, მაგრამ უმჯობესი იქნებოდა ფორმალურად იყოს

დაფიქსირებული, ხელფასების გარდა, ბიუჯეტის თუ რა ხარჯებს უნდა ფარავდეს სახელმწიფო აუცილებლობის სახით.

2007-2008 სასწავლო წელს არასაბიუჯეტო სახსრების უკეთ მობილიზების მიზნით შევექმენით და სხვადასხვა სერვისები შევთავაზეთ როგორც საკუთარ მოსწავლეებს (ლოგიკა, მენეჯმენტი, ჟურნალისტიკა, პროგრამირება), ასევე სხვა სკოლის მოსწავლეებსაც (საშაბათო სკოლის ფარგლებში ფიზიკისა და მათემატიკის კურსები). ასევე, მიზნად დავისახეთ გრანტების მოპოვება, შენობის გაქირავებით თანხების მობილიზება და სოციალური შენატანების უზრუნველყოფა.

შევცვალეთ ბიუჯეტის ხარჯვითი ნაწილის სტრუქტურაც, რომელიც შემდეგნაირად ჩამოყალიბდა:

სკოლის ბიუჯეტის სტრუქტურის მიხედვით საოფისე ხარჯებში შედის:

კომუნალური ხარჯები;

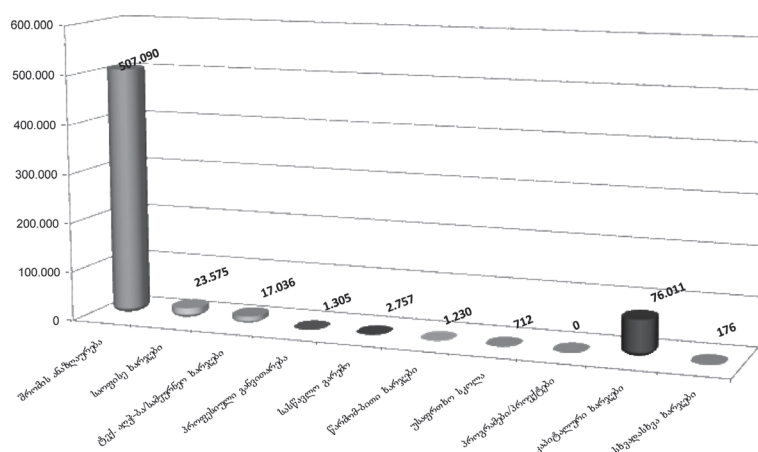
საკანცელარიო აღჭურვილობა;

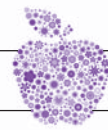
ადმინისტრაციული ხარჯი და მომსახურება;

საოფისე აღჭურვილობა და ინვენტარი.

ეკონომიკური საქმიანობის წარმართვის შემთხვევაში, სკოლა ვალდებულია კომუნალური გადასახადების წილი, შენობის დატვირთვის პროპორციულად, მიღებული თანხებიდან გადაიხადოს. მაგალითად, 2007-2008 სასწავლო წელს სკოლამ კომუნალური ხარჯების 44% საბიუჯეტო, ხოლო 56% არასაბიუჯეტო სახსრებიდან დაფარა.

დიაგრამა №2. 2007-2008 სასწავლო წლის ხარჯების სტრუქტურა

ტექნიკური აღჭურვილობისა და სამეურნეო ხარჯებში მოიაზრება შემდეგი პუნქტები:

- 🍏 კომპიუტერული ტექნიკა და აღჭურვილობა;
- 🍏 კომპიუტერული ტექნიკის აქსესუარები;
- 🍏 საყოფაცხოვრებო ტექნიკა;
- 🍏 სამეურნეო ინვენტარი და ხარჯები.

პროფესიული განვითარება:

- 🍏 სასწავლო მასალები და გამოცემები;
- 🍏 პედაგოგთა, ადმინისტრაციის წევრთა, კათედრის ხელმძღვანელთა, კლასის დამრიგებლების, სამეურნეო საბჭოს წევრთა ტრენინგებსა და კვალიფიკაციის ამაღლებას.

სასწავლო გარემო შედგება შემდეგი პუნქტებისაგან:

- 🍏 სასწავლო ინვენტარი და თვალსაჩინოებები;
- 🍏 ბიბლიოთეკის განვითარება;
- 🍏 ფიზიკური აღზრდის ინვენტარი;
- 🍏 ლაბორატორიების აღჭურვა/განახლება.

ფონდების მოძიება და წარმომადგენლობითი ხარჯები შედგება შემდეგი პუნქტებისაგან:

- 🍏 ფონდების მოძიება;
- 🍏 წარმომადგენლობითი ხარჯები;
- 🍏 საერთაშორისო და ადგილობრივი მივლინებები.

უსაფრთხო სკოლა:

- 🍏 სკოლის უსაფრთხო გარემო;
- 🍏 სანიტარულ-ჰიგიენური უსაფრთხოება;
- 🍏 სახანძრო უსაფრთხოება;
- 🍏 სამედიცინო უსაფრთხოება.

სკოლა ვალდებულია ხარჯების დაგეგმვის დროს გაითვალისწინოს ისეთი საკანონმდებლო მოთხოვნები, როგორიცაა, მაგალითად საქართველოს კანონი სახანძრო უსაფრთხოების შესახებ.

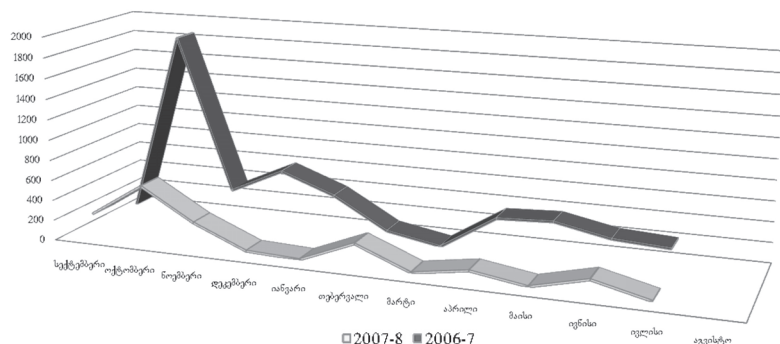
პროგრამებისა და პროექტების მუხლი ითვალისწინებს 2 ტიპის პროექტების შექმნას და განხორციელებას, ესენია სტრატეგიული და მიმიდნარე პროექტები. სკოლისათვის სტრატეგიულია მათემატიკის, ფიზიკისა და ინფორმატიკის წრეების პროექტები.

კაპიტალური ხარჯები 2007-2008 სასწავლო წელს შედგებოდა გათბობის სისტემის მონტაჟის, საკონტროლო ჯიხურის, სააქტო დარბაზის ჭერის, ელექტრო გაყვანილობის, რემონტის, კარების გამოცვლის, სანტექნიკური სამუშაოების პროექტებისაგან.

ენიჭება. აუცილებელია სკოლაში შესყიდვების კოორდინატორის დანიშვნა, რომელიც უზრუნველყოფს საქონლის, მომსახურების თუ სამუშაოს ყველაზე ოპტიმალური მომწოდებლების შერჩევას და საშუალებას მისცემს სკოლას ყაირათიანად ხარჯოს სახსრები.

გარკვეული შესყიდვების განხორციელება პრინციპული ხასიათის მატარებელია. მაგალითად პედაგოგთა სამუშაო გარემოს გაუმჯობესებისათვის აუცილებელია სკოლამ შეიძინოს ისეთი ატრიბუტები, როგორიცაა ცარცი, ქაღალდი, მარკერები, მაგნიტური დაფები და სხვა. თუ პედაგოგი მათ საკუთარი სახსრებით იძენს, ხელფასის დაბეგვრის გათვალისწინებით, ის სულ მცირე 20%-ს ზედმეტს იხდის, რამაც ჩვენს

დიაგრამა №3. წლის ხარჯების ანალიზი თვეების მიხედვით 2006-07 და 2007-08 სასწავლო წლების შედარება

სხვადასხვა ხარჯებისა და სერვისების შესახებ მუხლი შედგება შემდეგი პუნქტებისაგან: ფინანსური სერვისები და საბანკო მომსახურება; კონსულტაციები; გაუთვალისწინებელი ხარჯები.

ხარჯების ეკონომიის უზრუნველყოფის მიზნით სკოლაში მნიშვნელოვანია მონიტორინგის სისტემის დანერგვა. ასეთი სისტემის შემოღებამ საშუალება მოგვცა, წინა წელთან შედარებით წყლის ხარჯვა 3-ჯერ შეგვემცირებინა (დიაგრამა №2), ხოლო ელექტროენერგიის ხარჯვა 30%-ით.

ბიუჯეტის მართვის პროცესში საკვანძო ადგილი სახელმწიფო შესყიდვების მოთხოვნების დაცვას

შემთხვევაში, გასულ წელს, ზოგადი გათვლებით დაახლოებით 200 ლარი შეადგინა. და რაც მთავარია, თუ პედაგოგი დამოუკიდებლად იძენს ცარცს, ქაღალდს, თავისი ხარჯით აკეთებს მასალების ასლებს და თავად ზრუნავს საკუთარი შემოსავლის გაზრდაზე, ძნელია მას ჰქონდეს სახელმწიფო დაკვეთის შემსრულებლის საზოგადოების წინაშე ანგარიშვალდებულების განცდა.

ბიუჯეტის გამჭვირვალედ და რაციონალურად მართვა აუცილებელი ფაქტორია სკოლების, ხოლო საბოლოო ჯამში საზოგადოების დემოკრატიზაციისათვის.

პაუჩერი

- მასწავლებელთა პროფესიული განვითარებისთვის

მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ვაუჩერული დაფინანსების პროგრამა პედაგოგებს პროფესიული ზრდისთვის საჭირო ტრენინგებს ახალი ფორმატით სთავაზობს. მასწავლებელს საშუალება ეძლევა, თავად შეარჩიოს სასურველი პროგრამა და, განსაზღვრული კრედიტების ფარგლებში, კურსი უფასოდ გაიაროს. როგორც აღმოჩნდა, სახელმწიფოს მიერ პროფესიული განვითარების ვაუჩერული დაფინანსების პრაქტიკა პირველად საქართველოში განხორციელდა და მსოფლიოში მას ანალოგი არ მოეძებნება. როგორ განხორციელდა ვაუჩერიზაციის ექსპერიმენტული მოდელი, რა დადებითი და უარყოფითი ტენდენციები გამოიკვეთა ამ პროცესში და რამდენად დაკმაყოფილდა მასწავლებლების პროფესიული ინტერესი? ამის შესახებ პედაგოგებმა, ტრენინგ-ცენტრების წარმომადგენლებმა და პროგრამის ხელმძღვანელებმა მრავალი მაგიდის ირგვლივ იმსჯელეს.

შორენა ბურდილაძე

შეხვედრაში მონაწილეობდნენ:

სოფო გოგოძე

მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრის დირექტორი;

ეკა ჟვანია

მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრის ვაუჩერული დაფინანსების პროგრამების კოორდინატორი;

გიორგი ურჩხიშვილი

მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრის ვაუჩერული დაფინანსების მონიტორინგის უფროსი სპეციალისტი;

ირაკლი კაკაბაძე

ჟურნალ „მასწავლებლის“ რედაქტორი;

მაია ინასარიძე

საგანმანათლებლო ორგანიზაცია „დიდაქტიკას“ ხელმძღვანელი;

თამარ მიდელაშვილი

საგანმანათლებლო ორგანიზაცია „ლიბოს“ ხელმძღვანელი;

ნანა ვაშაკიძე

თბილისის 170-ე საჯარო სკოლის ქართული ენისა და ლიტერატურის მასწავლებელი;

ლუიზა გოჩაშვილი

რუსთავის მე-5 საჯარო სკოლის მათემატიკის მასწავლებელი;

რუსუდან მებრალიშვილი

თბილისის 21-ე საჯარო სკოლის ქართული ენისა და ლიტერატურის მასწავლებელი;

ნანა ახობაძე

თბილისის 245-ე საჯარო სკოლის ქართული ენისა და ლიტერატურის მასწავლებელი;

ლუიზა ლომჯარი

თბილისის 51-ე სკოლის ინგლისური ენის მასწავლებელი.

შეხვედრას უძღვებოდა ჟურნალ „მასწავლებლის“ მთავარი რედაქტორი ნატო ინგოროშვილი

ვაუჩერი მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების პროცესში კიდევ ერთი სიახლეა და სახელმწიფოს მხრიდან პროფესიული ზრდის მხარდაჭერას გამოხატავს. რა მიზანი და ამოცანა აქვს ვაუჩერიზაციას, როგორ ხორციელდება მასწავლებელთა ინფორმირება და რა ეტაპებს მოიცავს ეს პროცესი?

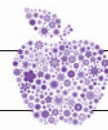
ეკა ჟვანია: მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ვაუჩერული დაფინანსების პროგრამა მასწავლებლების პროფესიული განვითარების ხელშეწყობას გულისხმობს. სახელმწიფომ აღნიშნული პროგრამა ორი მიმართულებით განავითარა: დაინტერესებულ პედაგოგებს აკრედიტებული საგანმანათლებლო პროგრამების გავლის შესაძლებლობა მისცა და, ამასთანავე, აკრედიტებული

პროგრამების განმხორციელებელ ორგანიზაციებს დაეხმარა, საკუთარი რესურსები მაქსიმალურად გამოეყენებინათ. მინდა აღვნიშნო, რომ სახელმწიფოს მიერ პროფესიული განვითარებისთვის ვაუჩერული დაფინანსების პრაქტიკა დღემდე არ არსებობდა.

საინტერესოა, რა საშუალებებით მოახერხეს პროვაიდერებმა პედაგოგებს შორის საკუთარი პროგრამების პოპულარიზაცია და რომელ რაიონებში განხორციელდა ტრენინგები?

მაია ინასარიძე: ამ ეტაპზე ჩვენს ორგანიზაციაში სატრენინგო კურსი 747 მასწავლებელმა გაიარა. შევეცადეთ, პროგრამები მათი საჭიროებებისთვის მოგვევრგო. დიდი ხანია, პედაგოგებთან ვმუშაობთ და მათ

სოფო გორგოძე

პრობლემებს კარგად ვიცნობთ. ტრენინგები ჩავატარეთ თბილისში, ქარელში, აბაშაში, გურჯაანში, საგარეჯოში, ამბროლაურში, ონში, ქუთაისსა და ჩოხატაურში. დაკვეთა გვაქვს ადიგენშიც.

თამარ მიდელაშვილი: ჩვენი პროგრამა, დაახლოებით, 300-მდე პედაგოგმა გაიარა. ამ ეტაპზე პროგრამაში 100-მდე მასწავლებელია ჩართული, დეკემბრამდე კი მას 500-600 პედაგოგი გაივლის. რაც შეეხება რეკლამას, რა თქმა უნდა, ის ანოტაციები დაგვეხმარა, რომლებიც სკოლებში დარიგდა. ისეთი სკოლებიც იყო, რომელთა პედაგოგებს ტრენინგების შესახებ ინფორმაცია არ ჰქონდათ. ამის მიზეზებს ალბათ მონიტორინგი გამოააშკარავებს. რაც შეეხება რეგიონებს, დავინწყეთ რაჭით, რადგან იქ ძალიან დიდი მოთხოვნა იყო. ტრენინგები ჩატარდა ქუთაისში, ფოთსა და რუსთავში. იგეგმება ზუგდიდში, მარტვილსა და აბაშაში. მასწავლებელთა მხრიდან დაინტერესება და ჩართულობის დონე ძალიან მაღალია.

შეხვედრაზე ის პედაგოგებიც გვესწრებიან, რომლებმაც ტრენინგები უკვე გაიარეს. საინტერესოა, საიდან მიიღეთ პროგრამების შესახებ

ინფორმაცია და შეგხვდათ თუ არა რაიმე სირთულე?

ლუიზა ლომჯარია: პროგრამების ჩამონათვალს მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრის ვებ-გვერდზე გავეცანი. ამის შემდეგ დასახმარებლად ინგლისური ენის მასწავლებელთა გაერთიანებას მივმართე. ამიხსნეს, როგორ უნდა მოვქცეულიყავი. რესურს-ცენტრში ვაუჩერი ავიღე. გადავწყვიტე, ოთხივე კრედიტი საგნობრივ მეთოდულ კაში გამეწვლო, პროფესიულ უნარებში კი თავად მოვმზადებულიყავი. შეუძლებელია მასწავლებელს ყველაფერი ასწავლო. თუ პედაგოგი მაძიებელია და ცოდნის გაღრმავებას ცდილობს, ტრენინგები მას ნამდვილად დაეხმარება.

ლუიზა გოჩაშვილი: ინფორმაციას მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრის ვებ-გვერდზე გავეცანი. არჩევანი „ლიბოზე“ შევაჩერე. ძალიან კმაყოფილი ვარ. წიგნების საშუალებით ინფორმაციის მიღებას ასე სწრაფად ვერ მოვახერხებდი. ბუნებრივია, ცოდნის გაღრმავება კომპეტენტური პიროვნების დახმარებით გვირჩევნია. გვინდა, მეტი ვიცოდეთ და უკეთ ვასწავლოთ. ტრენინგები კი საამისოდ ეფექტური საშუალებაა.

რუსუდან მეგრელიშვილი: ინფორმაცია სკოლიდან და რესურს-ცენტრიდან მივიღეთ. სატრენინგო კურსი პროფესიულ უნარ-ჩვევებში გავიარეთ. კმაყოფილი ვარ არა მხოლოდ იმიტომ, რომ ინფორმაცია ლაკონურად და გასაგებად მოგვანოდეს, თავად პროცესიც სასიამოვნო იყო. საკუთარ თავს გამოვუტყდი, რომ ამ კურსის გავლას მაინც ვისურვებდი, თუნდაც სასერტიფიკატო გამოცდა არ მქონდოდა ჩასაბარებელი. ცხადია, რომ ტრენინგი წარმატებული იყო.

ტრენინგებით განებივრებული არ ვართ. წლების განმავლობაში, დაგ-

როვილი გამოცდილებით ვხელმძღვანელობდით და ინტუიციამ ვიყავით დამოკიდებული – პედაგოგიკა ხომ საჭირო დონეზე არასდროს ისწავლებოდა. უკეთესი მდგომარეობა არც დღეს არის... ტრენინგებმა უფრო თავდაჯერებული გაგვხადა. თურმე ის, რასაც წლების განმავლობაში ვაკეთებდით, დადგენილიც ყოფილა, აპრობირებულიც და მის მიღმა ავტორიტეტული პიროვნებებიც მდგარან.

ნანა ვაშაკიძე: ჩვენმა კათედრამ პროფესიული უნარების პროგრამა „ლიბოში“ გაიარა. ბევრი რამ ახლებურად დავინახეთ, ბევრი გაუგებარი რამ უცებ ნათელი გახდა. ყველა ტრენინგი საუბარს იწყებდა ფრაზით: „თქვენ ეს იცით, თქვენ ეს შეგიძლიათ“. ამას მოაქვს რწმენა, რომ გამოცდაში რთული და საშიში მართლაც არაფერია. წლების განმავლობაში ბევრი ტერმინი თუ სიახლე გროვდება, რაშიც მასწავლებელი უცებ ვერ გაერკვევა. ამ დროს პედაგოგს კვალიფიციური დახმარება სჭირდება.

ნანა ახოზაძე: ინფორმაცია ჩვენც რესურს-ცენტრიდან მივიღეთ. ჩვენმა კათედრამ ილია ჭავჭავაძის სახელობის უნივერსიტეტი აირჩია და ტრენინგი საგნობრივ მეთოდულ კაში გავიარეთ... მაღლიერი ვართ სახელმწიფოსი, რომელმაც ცოდნის

რუსუდან მეგრელიშვილი

ლუიზა ლომჯარია

გალრმავების შესაძლებლობა მოგვცა. ტრენინგის ფორმაც მოგვეწონა: პრეზენტაციის თანამედროვე საშუალებები იყო გამოყენებული. ტრენინგის არც ერთი ეტაპი მომაბეზრებელი არ ყოფილა. ბევრი რამ შევიძინეთ, რასაც პრაქტიკაში გამოვიყენებთ.

პედაგოგები ნამდვილად კმაყოფილები ჩანან. აკრედიტებული პროგრამების გარდა, რას შესთავაზებთ დანარჩენი საგნების მასწავლებლებს, ან მათ, ვისაც სხვა მოთხოვნებიც აქვთ? დაფინანსდება თუ არა სხვა პროგრამებიც?

სოფო გორგოძე: სახელმწიფო მხოლოდ აკრედიტებულ პროგრამებს აფინანსებს. დაფინანსება დაგეგმილია ყველა საგნის აკრედიტებული პროგრამისთვის, რადგან, ადრე თუ გვიან, ყველა მასწავლებელს მოუწევს სასერტიფიკატო გამოცდის ჩაბარება. მართალია, ტრენინგის გავლა გამოცდაზე გასვლის აუცილებლობას არ გულისხმობს, მაგრამ ფაქტია, რომ თითქმის ყველა მასწავლებელი, რომელიც ტრენინგებს გადის, გამოცდაზე გასვლასაც აპირებს. შეზღუდული რესურსების გამო, თავდაპირველად, იმ საგნებში გადაწყდა ტრენინგების დაფინანსება, რომლებშიც მომავალ წელს იწყება სერტიფიცირება (ქართული, მათემატიკა, უცხო ენა და

პროფესიული უნარები). ეტაპობრივად სხვა საგნებიც დაფინანსდება. წელს ქართულის, უცხო ენის და მათემატიკის ყველა მასწავლებელი ტრენინგის გავლას ვერ მოასწრებს, მაგრამ პროცესი მანამ გაგრძელდება, სანამ ყველა მასწავლებელს არ მოვამზადებთ არა მარტო ამ სამ საგანში, არამედ ყველა საგანში. სახელმწიფოს მიერ აღებული ვალდებულება ამ ეტაპზე 4 კრედიტით შემოიფარგლება და, სერტიფიცირებამდე ერთხელ მაინც, ყველა მასწავლებლისთვის აკრედიტებული ტრენინგის სახელმწიფო ხარჯით გავლას ითვალისწინებს. თუ კურსებზე დიდი მოთხოვნა იქნება, შეიძლება დამატებითი კრედიტებიც გამოიყოს. თუმცა ამ ეტაპზე მთავარი ამოცანაა, ყველა მასწავლებელმა ერთხელ მაინც გაიაროს ტრენინგი მოცემული კრედიტების ფარგლებში.

საინტერესოა, ჩვენი შეხვედრის მონაწილე ორგანიზაციებმა თუ წარადგინეთ ისეთი პროგრამები, რომლებიც სახელმწიფომ არ დააფინანსა და მასწავლებლებმა თავისი ხარჯით ისურვეს მათი გავლა.

მაია ინასარიძე: ასეთი პროგრამები არსებობს. როცა საჭიროებაა, დაკვეთაც მომენტალურად ჩნდება. როგორც კი სადამრიგებლო პროგრამა მოვამზადეთ, ამ ტრენინგზე დაკვეთაც მივიღეთ. ბევრმა მასწავლებელმა გამოთქვა მისი გავლის სურვილი, მიუხედავად იმისა, რომ პროგრამა აკრედიტებული არ არის.

თამარ მიდელაშვილი: ჩვენს ორგანიზაციას კათედრის გამგეების პროგრამა აქვს, რაც კარგად მუშაობს. გვაქვს შემთხვევები, როცა კერძო სკოლის მასწავლებლები თავად იხდიან თანხას ტრენინგების გასავლელად.

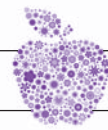
რაიმე სახის რეკომენდაციებს თუ გთავაზობენ მასწავლებლები ტრენინგ-პროგრამებთან დაკავშირებით?

ლუიზა ლომჯარია: ნებისმიერი ტრენინგი მხოლოდ გზამკვლევაა და სრულად ვერასდროს დააკმაყოფილებს იმ საჭიროებებს, რაც მასწავლებელს სასწავლო პროცესში ექნება. ბუნებრივია, გვინდა, რომ კურსი უფრო ხანგრძლივი იყოს, უკმარისობის გრძნობა გვრჩება და ეს ჩავენერეთ კიდევ შეფასების სქემაში. თუმცა, ამ ეტაპზე, რასაც სახელმწიფო აკეთებს, ნამდვილად დასაფასებელია. ჩვენი ტრენინგები მსოფლიოს ნებისმიერ უმაღლეს სკოლას დაამშვენებდნენ. როცა ასეთი კურსის გავლის შესაძლებლობა გაქვს, იგი ხელიდან არ უნდა გაუშვა, თუნდაც სასერტიფიკატო გამოცდისთვის არ ემზადებოდე.

ნანა ვაშაყიძე: ვფიქრობ, უკეთესი იქნება, თუ პროგრამებში მეტ სიტუაციურ ამოცანებს ჩართავენ. მათი საშუალებით ნებისმიერი სიახლე ადვილად აღსაქმელი და დასამახსოვრებელი ხდება. კარგი იქნება, თუ სიტუაციური ამოცანების კრებულიც გამოვა.

ნანა ვაშაყიძე, მაია ინასარიძე

თამარ მიდელაშვილი

მასწავლებელთა მოსაზრებების გარდა, მათ მიერ გავლილი ტრენინგ-პროგრამების ხარისხზე მონიტორინგის შედეგებიც მეტყველებს. ეს კვლევა პროფესიული განვითარების ცენტრმა ჩაატარა. რა იყო მონიტორინგის მიზანი და რა სურათი გამოიკვეთა კვლევის შედეგად?

გიორგი ურჩხიშვილი: მონიტორინგის მიზანი ტრენინგების ეფექტურობის გაზრდა და ტრენინგ-ცენტრებისთვის კონკურენტუნარიანი გარემოს შექმნა იყო. მონიტორინგის შედეგად, შემუშავდება ის რეკომენდაციები, რომლებსაც სკოლები, პროგრამის განმხორციელებელი ორგანიზაციები და რესურს-ცენტრები გაითვალისწინებენ.

მონიტორინგის სპეციალისტები 11 რეგიონში გვყავს. რაჭაში პროცესი მიწისძვრის გამო შეწყდა, მაგრამ მონიტორინგი სატელეფონო კავშირის დახმარებით მაინც ჩავატარეთ.

კვლევის შედეგად მიღებული შედეგები კი ასეთია: ანოტაციები ყველა პედაგოგისთვის ხელმისაწვდომი იყო, თუმცა თითოეულ სკოლაში ამ დოკუმენტის მხოლოდ ერთი ეგზემპლარია და ამან შეიძლება პრობლემა შექმნას. დადებითი შედეგია ისიც, რომ სკოლისა და რესურს-ცენტრის ხელმძღვანელები საგანმანათლებლო ორგანიზაციებთან რაიმე სახის კო-

რუფციულ გარიგებაში შესვლას არ ცდილობენ. რესურს-ცენტრებმა მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრთან კარგად ითანამშრომლეს და ვაუჩერების ადმინისტრირებაც კარგად მოხერხდა. გამოკითხულებს რესურს-ცენტრებთან პრეტენზია არ ჰქონიათ.

რაც შეეხება უარყოფით მხარეს, უნდა აღინიშნოს ის მწირი ინფორმაცია, რომელიც პედაგოგებს აკრედიტებული პროგრამების განმხორციელებელი ორგანიზაციების შესახებ აქვთ. ზოგიერთ რეგიონში ისინი არ აქტიურობენ და მასწავლებელს მრავალფეროვანი არჩევანის საშუალება არ ეძლევა. პროგრამის რეგიონული

ლუიზა ლომჯარია: მე მაინც გამოცდაზე ვარ ორიენტირებული და მაინტერესებს, ახალი სახელმძღვანელოს გამოცემა თუ ივეგმება პროფესიული განვითარების ცენტრში. დაინტერესებული ვარ როგორც პროფესიული უნარების სახელმძღვანელოთი, ასევე ახალი კრებულით ინგლისურ ენაში.

სოფო გორგოძე: უცხო ენაში არაფერი ივეგმება, რადგან თქვენ სახელმძღვანელოებით ყველაზე „განებივრებულები“ ხართ. ტესტების ნიმუშები შეიძლება კიდევ გამოიცეს, მაგრამ მასში ძირეული ცვლილებები არ შევა. ამჯერად ვმუშაობთ ვიდეო-მასალაზე, რომელიც, კლასის

ეკა შვანია, გიორგი ურჩხიშვილი

დაფარვის თვალსაზრისით, სოფლად მცხოვრები მასწავლებლებისთვის რაიონულ ცენტრში ჩამოსვლა და ტრენინგზე დასწრება ძალიან რთულია. მიუხედავად ამისა, ადგილობრივმა ორგანიზაციებმა უნდა იაქტიურონ და ძალისხმევა გაიღონ, რათა რეგიონის მასწავლებლებმაც შეძლონ სრულფასოვნად მომზადება.

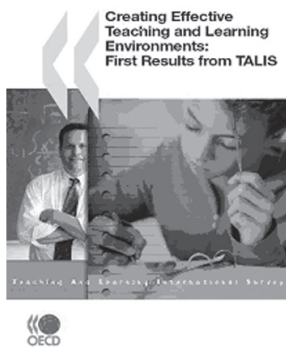
ვფიქრობ, ჩვენი შეხვედრა დასასრულისკენ მიდის. ხომ არ დაგრჩათ შეკითხვები საუბრის თემასთან დაკავშირებით?

მართვის პრობლემების თვალსაზრისით, ძალიან საინტერესოა. ვიდეო-მასალას ახლავს სახელმძღვანელოც. ასევე, მომზადდა ეთიკის სახელმძღვანელოც, რომელშიც სასკოლო ცხოვრებიდან აღებული რეალური ამბები მოცემული და მას ფსიქოლოგებისა და განათლების სპეციალისტების კომენტარები ახლავს. ეს ნაშრომიც უნარების დამხმარე სახელმძღვანელოდ შეიძლება მივიჩნიოთ, რადგან პროფესიული ქცევა პროფესიული უნარების ნაწილია.

დისციპლინა გაკვეთილზე

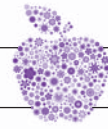
ნინო ელბაძიძე

ეკონომიკური თანამშრომლობისა და განვითარების ორგანიზაციამ (OECD) დისციპლინისა და ხარისხიანი სწავლა-სწავლების შესახებ საერთაშორისო კვლევა (TALIS – Teaching and Learning International Survey) ჩაატარა, რომელშიც მასწავლებლები 23 ქვეყნიდან მონაწილეობდნენ, მათ შორის: ავსტრიიდან, იტალიიდან, მექსიკიდან, ნოვერგიიდან, პოლონეთიდან, თურქეთიდან, ავსტრალიიდან. კვლევის მთავარ მიზანს სასწავლო გარემოს ორი ასპექტი წარმოადგენდა: 1. როგორ წყვეტს მაღალკვალიფიციური მასწავლებელი სწავლებისას წარმოქმნილ პრობლემებს; 2. რა გავლენას ახდენს მოსწავლეთა დისციპლინა სწავლების ხარისხზე.

კვლევამ აჩვენა, რომ მასწავლებლის თავდაჯერებულობა მის მიერ მიღწეულ შედეგს უკავშირდება და მოსწავლეთა ქცევაზე გარკვეულ ზეგავლენას ახდენს. როდესაც პედაგოგს მიაჩნია, რომ ხარისხიანი სწავლება ისეთი უნარ-ჩვევაა, რომლის შესწავლაც შესაძლებელია, იგი სასწავლო პროცესის დროს წარმოქმნილ სიძნელებებს გაცილებით იოლად უმკ-

ლავდება. თუ მასწავლებელი თვლის, რომ ეფექტური სწავლება მხოლოდ ცალკეულ პედაგოგებს შეუძლიათ, ეს განცდა მასში უიმედობას იწვევს და იგი პრობლემებს გადაუჭრელ სირთულეებად აღიქვამს.

მასწავლებლები, რომლებიც სისტემატურად მონაწილეობენ პროფესიული განვითარების ტრენინგებში,

უფრო თავდაჯერებულები არიან და სამუშაო პროცესში წარმოქმნილ პრობლემებსაც უფრო იოლად სძლევენ. ტრენინგები მათ სწავლების სხვადასხვა მეთოდისა და მიდგომის გამოყენებაში, ეფექტურ სწავლებასა და დისციპლინური პრობლემების მოგვარებაში ეხმარება. გამოკითხულ პედაგოგთა ნახევარზე მეტმა გამოთქვა სურვილი, რომ უფრო მეტ ტრენინგში მიეღო მონაწილეობა. რასაკვირველია, მათი ჩატარების დრო და ადგილი სამუშაო გრაფიკთან შეთანხმებული უნდა ყოფილიყო.

მასწავლებლები აღნიშნავენ, რომ პოზიტიური სასკოლო გარემო, პედაგოგთა შორის კოლეგიალური დამოკიდებულება და ურთიერთთანამშრომლობა დიდ გავლენას ახდენს სამუშაო განწყობასა და სწავლების ხარისხზე. იმ სკოლებში, რომელთა დირექციებიც სასწავლო პროცესის ხარისხიანად წარმართვას დიდ ყურადღებას უთმობენ, მასწავლებელთა თანამშრომლობა ნაყოფიერია და მოსწავლეებთან მათ ურთიერთობებზე აისახება, რაც, თავის მხრივ, კლასში დისციპლინის გაუმჯობესებას უწყობს ხელს.

პედაგოგის თავდაჯერებულობაზე მნიშვნელოვნად მოქმედებს დირექციის, კოლეგების, მოსწავლეებისა და მშობლების შეფასება. მასწავლებელი, რომელიც განუთელი საქმიანობისათვის დადებით შეფასებას იღებს, უფრო თავდაჯერებული ხდება, რაც გარკვეულწილად მის პროფესიულ განვითარებაზეც ზემოქმედებს. იმ ქვეყნებში, სადაც აღნიშნულ პროფესიას საზოგადოებრივი აღიარება აქვს (მაგალითად, ავსტრია, ბელგია, ესტონეთი, იტალია, უნგრეთი, მალტა, ესპანეთი...), პედაგოგები მაღალი თავდაჯერებულობით გამოირჩევიან.

სწავლების სხვადასხვა სტილის გამოყენება დისციპლინას უშუალოდ უკავშირდება. ის მასწავლებლები, რომლებიც ავტორიტარულ სტილს ირჩევენ (უმთავრესად, აღმოსავლეთ

ევროპის ქვეყნებში, ბრაზილიასა და მალაიზიაში), უფრო მეტ დროს ხარჯავენ დისციპლინურ პრობლემებზე, ვიდრე ის პედაგოგები, რომლებიც დემოკრატიულ სტილს ანიჭებენ უპირატესობას.

დისციპლინა გავლენას ახდენს მოსწავლეთა მიერ მიღწეულ შედეგებზე. კვლევამ აჩვენა, რომ გამოკითხული მასწავლებლებიდან ყოველი მეოთხე საგაკვეთილო დროის 30%-ს დისციპლინაზე ან სხვა ორგანიზაციულ საკითხებზე ხარჯავს. ამავე კვლევის თანახმად, დისციპლინური სახის სირთულეები სწავლებისათვის სერიოზულ პრობლემას წარმოადგენს. ამ უკანასკნელში მასწავლებლები გაკვეთილზე მოსწავლის დაგვიანებით შესვლას, გაკვეთილის უმიზეზოდ გაცდენას, მოსწავლის მიერ თანაკლასელის შეურაცხყოფას ან მოსწავლის უყურადღებობას გულისხმობენ. მექსიკაში, იტალიაში, სლოვაკეთში, ესტონეთსა და ესპანეთში გამოკითხულ პედაგოგთა 70 %-ზე მეტი აღნიშნავს, რომ დისციპლინური პრობლემები ხელს უშლის გაკვეთილის ხარისხიანად ჩატარებაში.

საერთაშორისო კვლევის შედეგების გაცნობის შემდეგ გადაწყვიტეთ, რამდენიმე მასწავლებლისთვის შეკითხვით მიგვემართა: გაკვეთილის რა დროს ხარჯავთ დისციპლინური პრობლემების მოგვარებაზე?

დალი კილაძე, ოზურგეთის სოფელ სილაურის საჯარო სკოლის მათემატიკის მასწავლებელი: ჩემს კლასში საშუალოდ 10-12 მოსწავლეა, დისციპლინური პრობლემების მოგვარებაზე, ფაქტობრივად, დროს არ ვკარგავ. სოფლის ბავშვები თავაზიანები არიან, პატივისცემით ექცევიან მასწავლებელსა და ერთმანეთსაც. VIII-IX კლასებში მოზარდებთან ურთიერთობა შედარებით ჭირს, მოგეხსენებათ, გარდატეხის ასაკია. შესაბამისად, ამ ასაკის მოსწავლეებთან უდისციპლინობა უფრო ხშირია,

მაგრამ ამას სასწავლო პროცესის ხელისშემშლელ ფაქტორად ვერ დავასახელებ, ალბათ იმიტომ, რომ სოფლის სკოლის მასწავლებელი ვარ.

ნანა გიგნაძე, თბილისის 99-ე საჯარო სკოლის ქიმიის მასწავლებელი: კლასში საშუალოდ 30 მოსწავლეა. ადვილი არ არის ამხელა კლასის მართვა. ყოველთვის მოიძებნება ერთი ან რამდენიმე მოსწავლე, რომელიც სიტუაციის „არევის“ ცდილობს. უდისციპლინობის წინააღმდეგ ყველაზე ეფექტური მეთოდია, მოსწავლეებს პატივისცემით მოეპყრო. ბავშვები სიყვარულს გრძნობენ და სიყვარულითვე გასახუბობენ. განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია, მასწავლებელი სამართლიანი იყოს, როგორც ნიშნის წერისას, ისე ზოგადად, ურთიერთობაში. პედაგოგი თუ საგნის კარგი მცოდნეა, მოსწავლეთა დაინტერესება შეუძლია და ბავშვებს პატივისცემით ეპყრობა, გაკვეთილზე მას დისციპლინური პრობლემები არ შეექმნება.

ჟანა კვაჭაძე, ფსიქოლოგი: დისციპლინის საკითხები მნიშვნელოვნად უკავშირდება მოსწავლეთა საგაკვეთილო პროცესში ჩართულობას. კლასში, სადაც ბავშვებს მრავალფეროვან და საინტერესო საგაკვეთილებს სთავაზობენ, სადაც ისინი აქტიურად არიან ჩართული საკლასო აქტივობებში, აქვთ მასწავლებლის მხარდაჭერის იმედი და თავს წარმატებულად გრძნობენ, დისციპლინური გადაცდომის არსებობა ნაკლებად სავარაუდოა. მნიშვნელოვანია, მასწავლებლებმა გაითვალისწინონ, რომ გაკვეთილზე მოსწავლის უდისციპლინობის მიზეზი საგანმანათლებლო სირთულეებია, რაც მასში წარუმატებლობის განცდას იწვევს. შესაბამისად, ამ მიზეზების გამოძიება და მოგვარება დისციპლინის საკითხების არაპირდაპირი გზით გადაჭრას ნიშნავს.

როგორ უნდა დაამყაროს მასწავლებელმა გაკვეთილზე დისციპლინა?

– ამ შეკითხვას ერთი და მოკლე პასუხი არ აქვს. გაკვეთილზე დისციპლინის დარღვევის მრავალი მიზეზი შეიძლება არსებობდეს: მოსწავლეთა გადაჭარბებული რაოდენობა კლასში, ძნელად აღსაზრდელი მოსწავლე, მოსწავლეთა ინტერესების შეუსაბამო სასწავლო გარემო და სხვა. ასეთი ფაქტორები სასწავლო პროცესის საინტერესოდ და ხარისხიანად წარმართვაზე დიდ გავლენას ახდენს.

ერთი მხრივ, მოსწავლეთა უდისციპლინობამ შეიძლება ყველაზე მონ-

ები ხედავენ მათ მიმართ პედაგოგის დამოკიდებულებას და ყველაფერს აფასებენ. თუ ასეთი, ურთიერთპატივისცემაზე დამყარებული ურთიერთობაა მოსწავლეებსა და მასწავლებელს შორის, ეს ნიშნავს, რომ გაკვეთილზე დისციპლინის დამყარებისა და ხარისხიანი გაკვეთილის ჩატარებისათვის აუცილებელი ფუნდამენტი უკვე არსებობს.

უდისციპლინობა, შესაძლოა, მასწავლებლის წინააღმდეგ მოსწავლის ერთგვარი პროტესტი იყოს. მაგალითად, როდესაც მოსწავლე მისი თანა-

აკადემიური მოსწრების ბავშვი ისევე უნდა იყოს სასწავლო პროცესში ჩართული, როგორც მისი ძლიერი თანატოლები. ის თავს არ უნდა გრძნობდეს სასწავლო პროცესის მიღმა დარჩენილად. წინააღმდეგ შემთხვევაში, მოსწავლეს პროტესტის განცდა გაუჩნდება და შეეცდება, როგორმე ჩაშალოს ის პროცესი, რომელიც მას არ აღიარებს.

🍏 პედაგოგი, რომელიც საკუთარ იდენტობაში გარკვეულია, და ბოლომდე აცნობიერებს თავის როლსა და პასუხისმგებლობებს, გაცილებით იოლად ართმევს

დომებულ და საგნის საუკეთესოდ მცოდნე მასწავლებელსაც კი წაართვას ეფექტური გაკვეთილის ჩატარების სურვილი, ხოლო, მეორე მხრივ, როდესაც მოსწავლე წესრიგს არღვევს, მას ყოველთვის აქვს ამის მიზეზი.

დისციპლინის დამყარების მთავარი საფუძველი მოსწავლეებისა და მასწავლებლის ურთიერთპატივისცემაა. პედაგოგმა ხელი უნდა შეუწყოს საკლასო ერთობის შექმნას. ის ერთნაირად უნდა მოეპყროს ყველა მოსწავლეს და „გამორჩეული“ ბავშვები არ უნდა ჰყავდეს. მოსწავლე-

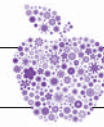
ტოლის მიმართ მასწავლებლის განსაკუთრებულ ყურადღებას ხედავს, იგი თავს დაჩაგრულად გრძნობს. გარდატეხის ასაკში მოზარდები თვითდამკვიდრებას და სხვების წინაშე საკუთარი მნიშვნელობის დამტკიცებას ცდილობენ. თუ მასწავლებლის მხრიდან სათანადო ყურადღებასა და აღიარებას ვერ მიიღებს, იგი უარყოფითი ქცევით შეეცდება მის გამონევენას. დაბალი

თავს კონფლიქტურ სიტუაციას საკლასო ოთახსა თუ ზოგადად, საკუთარ პროფესიაში.¹

🍏 ის მასწავლებელი, რომელიც საინტერესო და მრავალფეროვან გაკვეთილებს ატარებს, ასაკისა და კლასის შესაფერის აქტივობებს ირჩევს და მოსწავლეებს მოტივაციას უმაღლებს, ნაკლებად დგება დისციპლინური პრობლემების წინაშე.²

¹ დამატებითი ინფორმაცია მასწავლებლის იდენტობაზე იხილეთ მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრის მიერ გამოცემულ სახელმძღვანელოში: ჯ.თერნზული, „პროფესიონალი მასწავლებლის 9 მახასიათებელი“, ნაწილი I, გვ. 12-26.

² დამატებითი ინფორმაცია მოსწავლის მოტივაციის ამაღლებაზე იხილეთ მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრის მიერ გამოცემულ სახელმძღვანელოში: „სწავლება და შეფასება“, გვ. 3-29.

ეროვნული გამოცდების შედეგების კვლევა

აბიტურიენტობის დაძაბული წლის შემდეგ, ღამენათევი და გადაღლილი უცებ სტუდენტი რომ გახდები, ნამდვილად სასიამოვნოა. ორმაგად სასიამოვნო, თუ უმაღლეს ქულებს მიიღებ და პირველ ათეულში მოხვდები. 2009 წლის ეროვნულ გამოცდებზე 29 000 აბიტურიენტიდან, მიუხედავად იმისა, რომ სტუდენტი 20 000-ზე მეტი აბიტურიენტი გახდა, პირველი, პირველებს შორის მხოლოდ რამდენიმეა და, აი, ისინიც.

ეკა ქვეანიშვილი

ღუშეთიდან ი-ეს-ემ-ში

გურანდა მირზიაშვილმა მათემატიკაში 96 ქულა მიიღო, ინგლისურში – 99, ქართულში – 95 და ზოგად უნარებში – 92. ის ი-ეს-ემ-ში, ბიზნესის მართვა-აღმინისტრირების ფაკულტეტზე ისწავლის. მერვე კლასამდე ღუშეთის სკოლაში დადიოდა, შემდეგ კი სწავლა ი-ეს-ემ-ის სკოლა-ლიცეუმში განაგრძო. ამბობს, ღუშეთში სწავლების ისეთი მაღალი დონე იყო, თბილისში პროგრამის დაძლევა საერთოდ არ გამჭირვებიაო: „ჩემმა სკოლამ ღუშეთში საკმაოდ კარგი საფუძველი მომცა. ლიცეუმში კი გარკვეულ საგნებს გაძლიერებულად ვსწავლობდით, მაგალითად, ინგლისურს და მათემატიკას“. ახლა, როცა ყველანაირი მღელვარება ჩავლილია, გურანდა აბიტურიენტობის წელს იხსენებს. მას რეპეტიტორებთან არ უვლია. ერთდერთი იმედი სკოლაში მიღებული ცოდნა იყო. „დილით სკოლა, შემდეგ სახლი, ორი საათი – მეგობრები. ვცდილობდი, რომ თავისუფალი დროც დამეტოვებინა. ძალიან მძიმე წელი არ ყოფილა, თუმცა ბევრი ვიშრომე“, – ამბობს გურანდა. მისი აზრით, შესაძლოა, რეპეტიტორთან მომზადების შემთხვევაში, სწავლის პროცესი უფრო გამართვდებოდა, თუმცა ეს მხოლოდ ვარაუდია. გურანდას თეატრი და ლიტერატურა უყვარს. აი, მისი ავტორებიც: კოელიო, მარკესი, დორანაშვილი, გრანელი, გალაკტიონი... წინ დიდი გეგმები და სტუდენტობაა.

„პრომეთის“ – პრომეთი

ლაშა ქავთარაძე მუხიანელია. ის ბოლო სამი წელი თავის უბანში, ლიცეუმ „პრომეთეში“ სწავლობდა. ამ ლიცეუმიდან აბიტურიენტებს ეროვნულ გამოცდებზე ყოველთვის კარგი მაჩვენებლები ჰქონდათ, მაგრამ ლაშა პირველია, ვინც უმაღლესი ქულები აიღო და პირველ ათეულში მოხვდა. წერა განსაკუთრებულად უყვარს, ჟურნალისტობას აპირებდა, თუმცა ბოლოს გადაიფიქრა და დიპლომატია აირჩია. ლაშა ივანე ჯავახიშვილის სახელობის სახელმწიფო უნივერსიტეტში, სოციალურ და პოლიტიკურ მეცნიერებათა ფაკულტეტზე ჩაირიცხა. კერძო მასწავლებელთან არც მას უვლია: „პირობები არ გვქონდა ოჯახში, რომ თუნდაც ორი თვე მოვმზადებულიყავი, ლიცეუმის ცოდნით ჩავაბარე. სიმართლე რომ ვთქვა, თავიდან არც მეგონა, ასეულში თუ

მოხვდებოდი და უცებ ყველაზე მაღალი ქულები! კარგი შეგრძნებაა“. ლაშას მეგობრების უმრავლესობა რეპეტიტორებთან ემზადებოდა, თან რამდენიმე საგანში. ამბობს, სულ ვფიქრობდი, რამე ხომ არ დავაკელი ჩემს მეცადინეობასო: „ხანდახან თავისუფალი დრო რომ მრჩებოდა, ეგეც მიკვირდა. აბიტურიენტობისას ხომ გათენებამდე მეცადინეობენ“. დატვირთული წელი იყო. შუადღის სამი საათიდან საღამოს ცხრამდე დავალებებს ასრულებდა, ზოგჯერ სახელმძღვანელოებს ღამის პირველამდეც შერჩენია. მაგრამ ღამეები არ უთენებია. თავისუფალი დროც რჩებოდა – მეგობრებისა და მხატვრული ლიტერატურისთვის. ლიცეუმში წელიწადში 1100 ლარს იხდიდა. რეპეტიტორთან მომზადების შემთხვევაში, ეს თანხა მხოლოდ ერთ საგანში უნდა გადაეხადა. ამ ფასად კი ყველა საგანში მოემზადა. სკოლაში თურმე სტიპენდიაც კი ჰქონია, როგორც

წარმატებულ მოსწავლეს. ახლა, როცა რთული დრო ჩავლილია, უნარების გამოცდის ვერბალურ ნაწილს ხალისით იხსენებს: „ასეთი სირთულის ტესტები მომზადების პერიოდში არ შემხვედრია. ვმეცადინებოდი, მაგრამ ამ ტიპის ანალოგიებს არ ველოდი“. ქართულის გამოცდაზე ძალიან ღელავდა, მაგრამ დავალებას თავი იოლად გაართვა. დღეს ლაშას სჯერა, რომ თუ სკოლაში შესაბამისი დისციპლინა და კარგი პედაგოგებია, აბიტურიენტს დამატებითი მომზადება აღარ სჭირდება.

„მინდოდა და გავხდი სტუდენტი“

ეს ანა ნუსხელაძის სიტყვებია. პირველივე წინადადებას ისეთი თავდაჯერებული ამბობს, რომ სხვანაირად წარმოუდგენელია – ეს გოგო სტუდენტი უნდა გამხდარიყო. ქართულში 90 ქულა აიღო და ამის გამო ძალიან ბრაზობს, ამბობს, მეტი შემეძლო. უნარებში 95 ქულა დააგროვა, მათემატიკაში – 97 და ინგლისურში – 99. ივანე ჯავახიშვილის სახელობის სახელმწიფო უნივერსიტეტში, ზუსტ და საბუნებისმეტყველო მეცნიერებათა ფაკულტეტზე ჩაირიცხა. მანამდე თბილისის ი. ვეკუას სახელობის 42-ე საჯარო სკოლა დაამთავრა. სკოლაში ათოსანი იყო და მისაღებ გამოცდებზეც მაღალ ქულებს ელოდა. მოსამზადებელ პერიოდზე ისე მსუბუქად ჰყვება, არ დაიჯერებთ, რომ აბიტურიენტის სასწავლო წელს აღწერს. უბრალოდ, ვსწავლობდი და განსაკუთრებულად არ მიმეცადინიაო: „მინდოდა, სტუდენტი გავმხდარიყავი, დარწმუნებული ვიყავი, რომ შევძლებდი და რა ფაკულტეტიც მინდოდა, პირველიც ის ჩავწერე. ინგლისურში ვმეცადინებოდი, ოღონდ გამოცდებისთვის არა – ისე, ენის შესასწავლად. არც მათემატიკასა და ქართულში მიმეცადინია განსაკუთრებულად. უნარებში კიდევ მთავარი ლოგიკური აზროვნებაა – რა აზრი ჰქონდა დაზეპირებას?“ ანას ცხოვრებაში სკოლამ საკმაოდ დიდი როლი შეასრულა. გვეუბნება, ისეთი მასწავლებლები მყავდა, საქართველოში საუკეთესოებად რომ დავასახელებდიო. მასწავლებელმა საგანი და ბავშვებთან მიდგომა კარგად უნდა იცოდეს,

ამაზე ბევრია დამოკიდებული. ანას საყვარელი მწერალი ვაჟა ფშაველაა.

წინა – ქუთაისიდან

ქუთაისელი ნანო მამაგეიშვილი, რომელიც, ქულების მაჩვენებლის მიხედვით, ასევე ერთ-ერთი პირველია, მშობლიურ ქალაქს არ ღალატობს და სწავლას ქუთაისის სახელმწიფო უნივერსიტეტში, ბიზნესის მართვის ფაკულტეტზე განაგრძობს. მეშვიდე სკოლელი ნანო სამ საგანში ემზადებოდა – ქართულში, ინგლისურსა და მათემატიკაში. გამოცდებს ახლა ისიც ხალისიანად იხსენებს: „ტესტები ისეთი სირთულის იყო, როგორსაც ველოდი. ყველაზე უსიამოვნოდ კი მათემატიკის ორქულიანი ამოცანა მახსენდება – სწორედ ის ორი ქულა დამაკლდა. გული მწყდება, რადგან ადვილი იყო და იმ წუთებში ვერ გავაკეთე“. ნანოს აზრით, რეპეტიტორები მას მასალის გადამეორებასა და ცოდნის განმტკიცებაში დაეხმარნენ. მისი ვარაუდით, მხოლოდ სკოლის ცოდნით, ყველა საგანში 80 ქულამდე ექნებოდა.

ხშირად გაიგონებთ, რომ წლევანდელ ეროვნულ გამოცდებზე განსაკუთრებულად ძნელი ტესტები იყო. მართლაც გართულდა თუ არა რამე? – ეს შეკითხვა გამოცდების ეროვნული ცენტრის დირექტორს, ქალბატონ მაია მიმინოშვილს დავესვით. როგორც ის ამბობს, სირთულის თვალსაზრისით, წლევანდელი ტესტები შარშანდელისგან არ განსხვავდებოდა. უბრალოდ, მინიმალური კომპეტენციის ზღვარის გადალახვა გაცილებით მეტმა აბიტურიენტმა ვერ მოახერხა. ამის მიზეზი მარტივია – მინიმალური კომპეტენციის ზღვარი გაიზარდა. თუ წინა წლებში ქვედა ზღვარს 15 ქულა წარმოადგენდა, წელს ის 25 ქულამდე ავიდა. გამონაკლისი უცხო ენა იყო, რომლისთვისაც მინიმალური კომპეტენციის ზღვარი 20 ქულით განისაზღვრა. ქალბატონ მაია მიმინოშვილის ინფორმაციით, წელს უმაღლეს სასწავლებლებში მოხვედრას 29 000 აბიტურიენტი ცდილობდა. პირველადი ჩარიცხვის შედეგებით, მათგან 20 000 სტუდენტი გახდა. 5 000 აბიტურიენტმა სავალდებულო საგნებში მინიმალური კომპეტენციის ზღვარის გადალახვა ვერ მოახერხა.

რა იყო იმის მიზეზი, რომ პირველადი ჩარიცხვის შემდეგ 7000 თავისუფალი ადგილი დარჩა? როგორც ირკვევა, მიზეზი საკონკურსო ადგილების რაოდენობის ზრდა ყოფილა. შარშან ამ ადგილების საერთო რაოდენობა 19 000 იყო, წელს კი – 27 000-ზე მეტი. შევსების მიხედვით, უმაღლესი სასწავლებლებიდან ივანე ჯავახიშვილის სახელობის სახელმწიფო უნივერსიტეტი ლიდერობს. შემდეგ ილია ჭავჭავაძის სახელობის უნივერსიტეტი, აგრარული და ტექნიკური უნივერსიტეტები მოდის. არასახელმწიფო უმაღლესებში კი პირველი კვლავ ი-ეს-ემ-ია. რაც შეეხება პროფესიებს, ქალბატონი მაია მიმინოშვილის თქმით: „ჩვენი აბიტურიენტები ტრადიციას არ ღალატობენ. როგორც წინა წლებში, წელსაც პოპულარულია ეკონომიკა, ბიზნესი, სამართალი. ამ მიმართულებებზე ყველაზე დიდი კონკურსი იყო“. თუ რეგიონების მაჩვენებლებს გადავხედავთ, აღმოვაჩენთ, რომ თავი იმერეთის რეგიონს გამოუჩენია.

როცა ციხეში წაკითხულ ნიგეჯს თავისუფლება მოაქვს

წლევანდელი ეროვნული გამოცდები ცოტა განსხვავებული იყო. მასში მონაწილეობა პატიმრებმაც მიიღეს. შვიდიდან ექვსმა ქულების საჭირო რაოდენობა დააგროვა, რის შედეგადაც, პრეზიდენტმა ოთხი მათგანი (გიორგი შელია, ბაკურ გამისონია, კოკა ლებანიძე, ალექსანდრე ჯორჯაძე) შეინყაღა.

მსგავსი პრეცედენტი ეროვნული გამოცდების ისტორიაში პირველად მოხდა, სტუდენტის მონაწილესთან ერთად, სამმა მსჯავრდებულმა ნაწილობრივი დაფინანსებაც მიიღო.

მაია გაბუნია, გამოცდების ეროვნული

ცენტრ: „მშობლები იყვნენ მოსულები, ბავშვები ეროვნული გამოცდებისთვის როგორ მოვამზადოთო. ჩვენ 2008 წლის ტესტების ნიმუშები ვაჩვენეთ, დავაკვლიანეთ. ადვოკატის დახმარებით ციხეში წიგნების შეგზავნა მათ თავისუფლად შეეძლოთ. ბავშვები თვითონაც მონდომებულები იყვნენ და გაუმართლათ“.

კლასი

პრაქტიკული დანართი მასწავლებლებისათვის

გაკვეთილის თემა:

ეკოსისტემა. ადამიანის ზემოქმედება ეკოსისტემაზე

მასწავლებელი: მედეა ობოლაძე, ნანა კიკაბიძე.

ოზურგეთის მუნიციპალიტეტის დაბა ნარუჯის საშუალო სკოლა

ინტეგრირებული საგნები: ბიოლოგია, ისტორია, გეოგრაფია

სწავლების საფეხური და კლასი: საბაზო, VII კლასი

მოსწავლეთა რაოდენობა: 25

განსაკუთრებული მიდგომების საჭიროებაების მქონე

მოსწავლეთა რაოდენობა და პროფილი: 0

**გაკვეთილის
სასწავლო მიზნები**
(საგნების მიხედვით)

ბიოლოგია

- 1) გაკვეთილის ბოლოს მოსწავლეებს ეცოდინებათ, რამდენად მნიშვნელოვანია ეკოლოგიური პრობლემის გადაჭრის საკითხი; მოსწავლეებს განუვითარდებათ ბუნების დაცვისა და მისი შენარჩუნების უნარ-ჩვევა.
- 2) მოსწავლეები შეძლებენ აღწერონ ადგილობრივ პირობებში გავრცელებული მცენარეები და ცხოველები.
- 3) ეცოდინებათ, რომელი მცენარეები და ცხოველებია შეტანილი წითელ წიგნში.
- 4) მოსწავლეები შეძლებენ გაანალიზონ ადამიანის ზემოქმედება ეკოსისტემაზე და იმსჯელონ შედეგების შესახებ.

ისტორია-გეოგრაფია

მოსწავლეები, წყაროების საშუალებით, შეძლებენ ახსნან, რით იყო გა-

მონეული „ეკოლოგიური კრიზისი“, იმსჯელებენ ეკოლოგიური პრობლემის გამომწვევ მიზეზებზე და მისი გადაჭრის გზებზე, წარმოადგენენ საკუთარ შეხედულებებს ლოკალური გარემოს მაგალითზე: რა შეუძლიათ გააკეთონ „ეკოლოგიური მდგომარეობის“ გაჯანსაღებისთვის.

**ეროვნული სასწავლო გეგმით
განსაზღვრული მისაღწევი
შედეგი/ინდიკატორები**

ბუნ. VII2

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე ნაცნობ გარემოში გამოყოფს ეკოსისტემებს და მათ ცალკეულ კომპო-

ნენტებს ბუნებაში /ან ილუსტრაციაზე/, მცენარის და ცხოველის ზოგიერთი სახეობის მიხედვით ამოიცნობს საქართველოს ტიპობრივ ეკოსისტემებს.

ბუნ. VIII

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე ქმნის მარტივ ხელოვნურ ეკოსისტემას (მაგალითად, აკვარიუმში), ასაბუთებს თითოეული კომპონენტის მნიშვნელობას და გეგმავს, თუ როგორ უნდა შეინარჩუნოს იგი.

აგროვებს ინფორმაციას ლოკალურ გარემოში ეკოსისტემაზე ადამიანის ზემოქმედების შესახებ, მსჯელობს შედეგებზე და გამოთქვამს მოსაზრებას პრობლემის გადაჭრის გზების შესახებ.

ისტორია-გეოგრაფია

ძირითადი ცნებები და ოპერაციები

თანმიმდევრობა

(აქტივობა და დრო)

აქტივობა I, დრო 3 წთ.

გაკვეთილზე შედის ორი პედაგოგი. ორგანიზაციული მხარის მოგვარების შემდეგ ბიოლოგიის მასწავლებელი, განწყობის შესაქმნელად, სლაიდების

ჩვენებას იწყებს. ეკრანზე ჩანს საქართველოს ბუნების ამსახველი სლაიდები. მასწავლებელი აკეთებს მოკლე შესავალს საქართველოს ბიომრავალფეროვნების შესახებ, მოსწავლეებს აცნობს გაკვეთილის თემას და მიზნებს.

აქტივობა II, დრო 6 წთ.

გონებრივი იერიში

კითხვა: განსაზღვრეთ ეკოლოგიის მთავარი დანიშნულება თანამედროვე მსოფლიოში? ეკრანზე ჩანს ერნესტ ჰეკელის სლაიდი.

კითხვა: რას შეისწავლის ეკოლოგია?

კითხვა: საიდან წარმოდგება სიტყვა „ეკოლოგია“?

მასწავლებელი მიმართავს კლასს:

„თქვენ აღნიშნეთ, რომ ეკოლოგია შეისწავლის ურთიერთდამოკიდებულებას. რით იწყება ამ ურთიერთდამოკიდებულების შესწავლა?“

ეკრანზე ჩანს ეკოსისტემების სლაიდები (ტყე, მდელი, ჭაობი, უდაბნო, მდინარე, ზღვა). გეოგრაფიის მასწავლებელი სთხოვს მოსწავლეებს, დაათვალიერონ ეკოსისტემები და აჩვენონ რუკაზე, საქართველოს რომელ კუთხეში მდებარეობს ისინი.

აქტივობა III, დრო 6 წთ.

მასწავლებელი კლასს უსვამს შეკითხვებს.

კითხვა: რა ფორმით მჟღავნდება ცოცხალ ორგანიზმებს შორის ურთიერთდამოკიდებულება?

კითხვა: საიდან წარმოდგება სიტყვა „კონკურენცია“ და „სიმბიოზი“? (მოსწავლეები ამ სიტყვების მნიშვნელობას იწერენ)

კითხვა: რა არის დღეს ეკოლოგიური კვლევის ძირითადი საგანი?

კითხვა: როგორ გესმით გამოთქმა „ჩვენ ვერ დავულოდებით ბუნების წყალობას, ჩვენი ვალია, გამოვტაცოთ იგი მას“.

იმართება მოკლე დისკუსია მიჩურინის გამონათქვამისა და გოეთეს გამონათქვამის შესახებ – „ბუნება ყოველთვის მართალია, შეცდომებს მხოლოდ ადამიანები უშვებენ“.

აქტივობა IV, დრო 4 წთ.

მასწავლებელი მოსწავლეებს აცნობს შემდეგი აქტივობის მიზანს: მათ უნდა შეადარონ ბუნებრივი და ხელოვნური ეკოსისტემები. მასწავლებელი მთელ კლასთან მუშაობს, დასკვნას მოსწავლეები აკეთებენ. მოსწავლეები „აკვარიუმს“ ადარებენ ბუნებრივ და ხელოვნურ ეკოსისტემებს, აღნიშნავენ განსხვავებებს.

აქტივობა V, დრო 10 წთ.

T-დიაგრამა. მუშაობა წყვილებში

მასწავლებელი აწყვილებს მოსწავლეებს, წყვილებს ურიგებს თაბახის ფურცლებზე დახაზულ T-დიაგრამას და დავალებას აძლევს: ჩამოწერონ ბუნებაზე ადამიანის ზემოქმედების დადებითი და უარყოფითი მაგალითები.

დადებითი	უარყოფითი
1.	1.
2.	2.
3.	3.

ამ ეტაპზე დაწყებული მოსწავლეები შესრულებულ სამუშაოს ერთმანეთს აცნობენ. ბიოლოგიის მასწავლებელი რამდენიმე მოსწავლის პასუხს ისმენს, ისტორიის მასწავლებელი კი ნამუშევრებს აგროვებს და მოსწავლე-

ებს ახალ წყაროებს უთითებს „ეკოლოგიურ კრიზისებთან“ დაკავშირებით.

აქტივობა VI დრო, 10 წთ.

ჯგუფური მუშაობა

კლასი 3 ჯგუფად იყოფა. მასწავლებელი ჯგუფებს ავალეს, იმუშაონ თემაზე „ტყე და ეკოლოგია“, სთხოვს, ყურადღება გაამახვილონ წითელ წიგნში შეტანილ ადგილობრივ მცენარეებსა და ცხოველებზე, ასევე დაბის ეკოლოგიურ მდგომარეობაზე და დაწერონ მცირე კომენტარები. ჯგუფი მუშაობს შეთანხმებულად, ყველა მოსწავლე ჩართულია მუშაობაში. სამუშაოს დასრულების შემდეგ ჯგუფები ნამუშევრებს წარმოადგენენ, მოსწავლეები თავად აფასებენ საკუთარ ნამუშევარს. შეფასების წინ მასწავლებელი მოსწავლეებს შეფასების კრიტერიუმებს შეახსენებს. თითოეული მოსწავლე ასახელებს, რა კრიტერიუმებით შეაფასა პრეზენტაცია (ჩამოყალიბებული აზრი, ორიგინალური გადაწყვეტა, მხატვრული გაფორმება, შთამბეჭდავი გამოსვლა და ა.შ.) მასწავლებელი აღნიშნავს, რომ ყველამ საინტერესოდ იმუშავა. მოსწავლეებს საშუალება ეძლევათ, შეკითხვები დაუსვან ჯგუფის წევრებს.

აქტივობა VII, დრო 2 წთ.

გაკვეთილის შეჯამება

მოსწავლეები ინიციატივით გამოდიან, თეორიული ცოდნა პრაქტიკულად განახორციელონ და თხოვნით მიმართავენ დაბის ადგილობრივ ხეღისუფლებას, დაეხმაროს მათ ნერგების შეძენა-შემოტანაში, რათა ქარსაფარი ზოლის გაახალგაზრდადეს. მასწავლებელი მიმართავს მოსწავლეებს: „ამ სასწავლო წელს, ტრიმესტრული სწავლებიდან გამომდინარე, ბიოლოგიაში ბოლო გაკვეთილი გვაქვს, ამიტომ ამ საკითხებზე მუშაობას ნორჩ ბიოლოგთა კლუბში გავაგრძელებთ“. იგი მათ სთავაზობს ვიდეო-მასალას ნორჩ ბიოლოგთა კლუბის განვლილი მუშაობის შესახებ. მასწავლებელი საშინაო დავალებას აძლევს მოსწავლეებს, იმის დასადგენად, თუ რა შედეგი მიიღო: „ავტომანქანა, როგორც ტექნიკური პროგრესის მაგალითი“.

შედეგი მიღწეულია, თუ მოსწავლე ეკონომიკასა და ბუნებაში მეცნიერულ-ტექნიკური პროგრესით გამოწვეულ ცვლილებებს აანალიზებს, წერს თემას, რომელშიც კონკრეტული მაგალითის განხილვის საფუძველზე მსჯელობს მეცნიერულ-ტექნიკური პროგრესის როგორც დადებით, ასევე უარყოფით მხარეებზე.

ინტერესის გასაღვივებლად მასწავლებელი მოსწავლეებს წარმოუდგენს წინა წლებში შექმნილი DVD დისკებიდან მცირე ამონარიდს. კლუბის წევრებს საშუალება მიეცემათ, ვიდეო-მასალა სრულად ნახონ. შეფასება 2 წთ.

პედაგოგის

მოსწავლეთა შეფასება ხდება მიმდინარე განმავითარებელი შეფასებით. წინასწარ ვინიშნავთ იმ უნარებს, რომლებსაც მუშაობის პროცესში ვაკვირდებით. ყველა აქტივობის შემდეგ მასწავლებელი მოსწავლეებს აფასებს შეფასების რუბრიკის მიხედვით.

ტექნიკა და ინსტრუმენტები:

1) კომპიუტერი, 2) პროექტორი, 3) ციფრული ფოტოაპარატი, საქართველოს ფიზიკური რუკა.

„ბიოლოგია“ – ლ. ბურდილაძე; „დედა ბუნება“ – ა. გეგჭკორი; „ბიოსფერო და საზოგადოება“ – გ. ქაჯაია; „გარემო და ადამიანი“ – გ. ქაჯაია; „ეკოლოგია“ – მ. ღუმბაძე.

გაკვეთილი ჩატარდა ბიოლოგიის კაბინეტში, სადაც გამოფენილი იყო მოსწავლეთა ნამუშევრები, კედლის გაზეთი: „ბუნება ჩვენი დიდი წიგნია“, ფოტომასალა: „ჩვენი თვალთ დანახული ბუნება“, მოსწავლეთა ნახატები თემაზე: „დავიცვათ დედა ბუნება“.

■ კონკრეტულ თემაზე შექმნილი თვალსაჩინოება უფრო გასაგებს ხდის არა მხოლოდ სასწავლო მასალას, არამედ იმ გზებსაც, რომლის საშუალებითაც ის სასწავლო გეგმის სხვადასხვა საგნობრივ სფეროს უკავშირდება.

■ თვალსაჩინოება შეკითხვების სურვილს აღძრავს, რაც მოცემული თემისადმი მოსწავლეთა ინტერესს აღვივებს.

■ თვალსაჩინოება მოსწავლეების მიერ შესრულებული სამუშაოს შეფასების შესაძლებლობას იძლევა.

■ თვალსაჩინოება მოსწავლეების ინტერესს გვიჩვენებს.

ელექტრონული პროგრამები და რესურსები

გამოვიყენეთ კომპიუტერული პროგრამები: OpenOffice.Org Presentation. OpenOffice.Org spreadsheet, gimp.

ვებ საიტები: www.google.com; www.wikipedia.com. www.altavista.com

პედაგოგთა სასერტიფიკაციო გამოცდა მათემატიკაში

ტესტურ დავალებათა ნიმუშები მოგვანოდა გამოცდების ეროვნული ცენტრის მათემატიკის ჯგუფის ხელმძღვანელმა ზაზა თევდორაძემ

როგორც ცნობილია, საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს გადაწყვეტილებით, მათემატიკის მასწავლებელთა სასერტიფიკაციო გამოცდა ჩატარდება. პედაგოგთა კვალიფიკაციის შემოწმების შემდეგ შესაბამისი სერტიფიკატი გაიცემა.

რატომ გახდა აუცილებელი პედაგოგთა სასერტიფიკაციო გამოცდის ჩატარება?

- შემუშავდა და სკოლაში დაინერგა ახალი სასწავლო გეგმა.
- შეიქმნა მასწავლებლის ახალი საგნობრივი პროფესიული სტანდარტები (კერძოდ, მასწავლებლის პროფესიული სტანდარტი მათემატიკაში).
- სკოლაში ინერგება სწავლებისა და შეფასების ახალი მეთოდები.

სასერტიფიკაციო გამოცდის მიზანი

შემოწმდება, თუ რამდენად აკმაყოფილებს მასწავლებელი მასწავლებლის პროფესიული სტანდარტით გათვალისწინებულ მოთხოვნებს.

საგამოცდო პროგრამა

მათემატიკაში საგამოცდო პროგრამა შედგენილია გამოცდების ეროვნული ცენტრის მათემატიკის ჯგუფისა და ცენტრთან არსებული საკონსულტაციო საბჭოს მიერ. მის შემადგენლობაში შედიოდნენ საქართველოს უმაღლესი სასწავლებლების, კვლევითი ინსტიტუტების, სასწავლო პროგრამების და შეფასების ეროვნული ცენტრისა და საჯარო სკოლების წარმომადგენლები.

საგამოცდო პროგრამა ეფუძნება საბაზო და საშუალო საფეხურის მასწავლებლის პროფესიულ სტანდარტს მათემატიკაში.

მათემატიკაში საგნობრივი ცოდნის შესაფასებელი ტესტის სავარაუდო სტრუქტურა

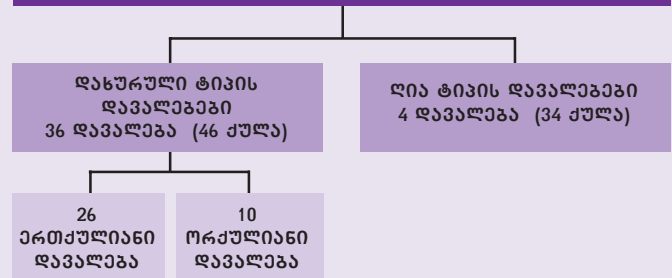
საგამოცდო ტესტი შედგება დახურული და ღია ტიპის დავალებებისაგან (იხ. დიაგრამა).

დახურული ტიპის დავალებები ძირითადად განკუთვნილია მასწავლებლის მათემატიკური უნარების შესამოწმებლად. ამ დავალებებს ახლავს ოთხი სავარაუდო პასუხი, რომელთაგან მხოლოდ ერთია სწორი. პედაგოგმა სწორი პასუხი უნდა შემოხაზოს.

ღია ტიპის დავალებები წერილობით პასუხს მოითხოვს. აღნიშნული დავალებები ამოწმებს გამოსაცდელის როგორც მათემატიკური ცოდნის დონეს, ასევე მის ისეთ პედაგოგიურ უნარებს, როგორიცაა:

- სასწავლო მასალის შერჩევა და საგაკვეთილო მიზნების განსაზღვრა;
- მოსწავლეებისათვის მათემატიკური მასალის მიწოდების გეგმის შემუშავება და განხორციელება;
- კლასის ორგანიზება, საკლასო აქტივობების შერჩევა;
- მოსწავლეთა ცოდნის შეფასება.

მთლიანი ტესტი (40 დავალება, 80 ქულა)

ტესტურ დავალებათა ნიმუშები

დახურული ტიპის დავალებები:

ქვემოთ მოცემული დახურული ტიპის დავალებები ამოწმებს მასწავლებლის უნარს, შეაფასოს მოსწავლის ნაშრომი.

დავალება 1

1 ქულა

მოსწავლე ორნიშნა რიცხვის ერთნიშნა რიცხვზე გადამრავლების ალგორითმში უშვებს ერთსა და იმავე შეცდომას (იხ. სურათი).

$$\begin{array}{r} 27 \\ \times 4 \\ \hline 168 \end{array} \quad \begin{array}{r} 34 \\ \times 6 \\ \hline 304 \end{array} \quad \begin{array}{r} 43 \\ \times 5 \\ \hline 255 \end{array}$$

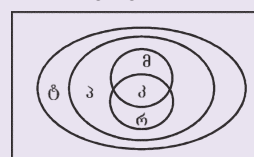
ქვემოთ ჩამოთვლილი გადამრავლებებიდან რომელი შეიძლება იყოს ამ მოსწავლის მიერ შესრულებული?

ა) $\begin{array}{r} 26 \\ \times 7 \\ \hline 422 \end{array}$ ბ) $\begin{array}{r} 35 \\ \times 6 \\ \hline 540 \end{array}$ გ) $\begin{array}{r} 43 \\ \times 8 \\ \hline 324 \end{array}$ დ) $\begin{array}{r} 52 \\ \times 7 \\ \hline 704 \end{array}$

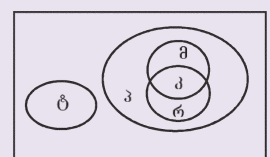
დავალება 2

1 ქულა

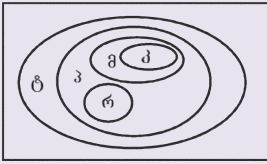
მასწავლებლის დავალება – ვენის დიაგრამებით აღწერა და მოკიდებულება ოთხკუთხედის ტიპებს შორის – ლიამ, თამრიკომ, ბექამ და თამაზმა შემდეგნაირად შეასრულეს (ქვემოთ გამოსახულ დიაგრამებზე პ – პარალელოგრამა, სიმრავლე, ტ – ტრაპეციათა სიმრავლე, რ – რომბთა სიმრავლე, მ – მართკუთხედთა სიმრავლე, ხოლო კ – კვადრატთა სიმრავლე):

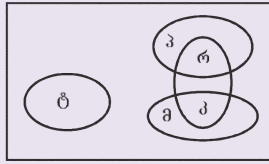
ა) ბექა

ბ) თამრიკო

გ) ღია

დ) თამაზი

მიუთითეთ, რომელი ნაშრომი იმსახურებს ყველაზე მაღალ შეფასებას.

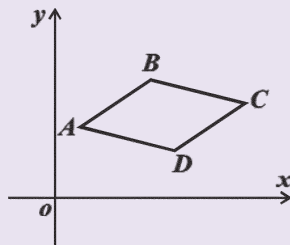
- ა) ბექა ბ) თამარიკო გ) ღია დ) თამაზი

ქვემოთ მოცემული დახურული ტიპის დავალებები მასწავლებლის ფაქტობრივ ცოდნას ამოწმებს.

დავალება 3

2 ქულა

მართკუთხა კოორდინატ-თა სისტემაში გამოსახულია ABCD პარალელოგრამი, რომლის სამი წვეროა B(4;5), C(8;4) და D(5;2) (იხ. სურათი). იპოვეთ AB წრფის განტოლება.

- ა) $y = -\frac{x}{4} + 13$;
ბ) $y = -\frac{x}{4} + 6$;
გ) $-3y + 2x = 7$;
დ) $3y - 2x = 7$.

დავალება 4

1 ქულა

რა არის იმის ალბათობა, რომ მონეტის ოთხჯერ აგდების შემთხვევაში, ორი გერბიანი მხარე და ორი საფასურის ალმნიშვნელი მხარე ამოვიდეს?

- ა) 1/4 ბ) 3/8 გ) 1/2 დ) 5/8

დავალება 5

2 ქულა

მასწავლებელმა მათემატიკის საკონტროლო წერის შედეგები შეაჯამა. აღმოჩნდა, რომ საშუალო მნიშვნელობა იყო 45, მედიანის მნიშვნელობა – 40, ხოლო სტანდარტული გადახრა – 7. ამასთან, ერთ-ერთი ამოცანის ამოხსნაში ყველამ 0 ქულა მიიღო, რადგან ამოცანის პირობაში შეცდომა იყო დაშვებული. ამის გამო მასწავლებელმა თითოეული ნაშრომის შეფასებას 5 ქულა დაუმატა.

შემდეგი გამონათქვამებიდან რომელია ქვეყმარტი?

- I ახალი საშუალო მნიშვნელობა არის 50.
II ახალი მედიანა არის 45.
III ახალი სტანდარტული გადახრა არის 12.
ა) მხოლოდ I
ბ) მხოლოდ II
გ) მხოლოდ I და II
დ) I, II და III

ღია ტიპის დავალებები:

ქვემოთ მოცემული დავალებები, გეომეტრიულ ინტუიციასთან ერთად, ამოწმებს მასწავლებლის უნარს, გაანალიზოს მოსწავლის ნამუშევარი და მოსწავლისათვის გასაგებად გადმოსცეს საკუთარი თვალსაზრისი.

დავალება 6

8 ქულა

ახალი თემის, სამკუთხედის ფართობის შესწავლისას ერთ-ერთმა მოსწავლემ გამოთქვა მოსაზრება, რომ თუ ერთი სამკუთხედის **თითოეული** გვერდი მეტია მეორე სამკუთხედის **ყველა** გვერდზე, მაშინ პირველი სამკუთხედის ფართობი მეტია მეორე სამკუთხედის ფართობზე.

როგორ აუხსნიდით მოსწავლეს თქვენს თვალსაზრისს (დაამტკიცეთ დებულება ან მოიყვანეთ შესაბამისი კონტრმაგალითი)?

დავალება 7

8 ქულა

კლასს მისცეს დავალება: იპოვეთ $f(x) = \sin x + \cos x$ ფუნქციის უმცირესი დადებითი პერიოდი.

მიუთითეთ, რა შეცდომაა დაშვებული ერთ-ერთი მოსწავლის ამოხსნაში:

„თუ T პერიოდია, მაშინ $\sin(x+T) + \cos(x+T) = \sin x + \cos x$. ეს ტოლობა უნდა შესრულდეს ყოველი x -თვის. ჩავსვათ მასში $x=0$ და $x=-T$. მივიღებთ:

$\sin T + \cos T = 1$, $1 = -\sin T + \cos T$. ამ ტოლობებს თუ შევკრებთ, მივიღებთ: $2\sin T = 0$. აქედან $T = \pi n$. უმცირესი დადებითი n -ია 1. ამიტომ $T = \pi$.“

ღია ტიპის დავალებების შეფასების ზოგადი პრინციპები

ღია ტიპის დავალებების წერილობითი პასუხები შეფასდება შემდეგი პარამეტრების გათვალისწინებით:

- მიზნები.** აღნიშნული პარამეტრი აფასებს, თუ რამდენად ზუსტად და ადეკვატურად გაიგო კანდიდატმა დავალების თითოეულ კომპონენტში დასმული ამოცანა.
- ცოდნა და მისი გამოყენება.** აღნიშნული პარამეტრი აფასებს, თუ რამდენად კარგად ავლენს კანდიდატი დავალების შესასრულებლად აუცილებელი საკითხების ცოდნას და პრაქტიკულ სიტუაციებში მათი გამოყენების უნარს.
- სისრულე და თანმიმდევრულობა.** აღნიშნული პარამეტრი აფასებს, თუ რამდენად სრულად, არგუმენტირებულად და ლოგიკური თანმიმდევრობით არის კანდიდატის პასუხში აღწერილი კონკრეტული დავალების გადაჭრისათვის საჭირო ყველა ნაბიჯი.
- პედაგოგიკა და მეთოდოლოგია.** აღნიშნული პარამეტრი აფასებს, თუ რამდენად გამართულია გამოსაცდელის პასუხი პედაგოგიური და მეთოდოლოგიური თვალსაზრისით, მსჯელობა წარმართულია თუ არა მოსწავლისთვის გასაგებ ენაზე (თუ დავალებაში ეს მოთხოვნაა), არის თუ არა ადვილად აღსაქმელი და საჭიროებისამებრ ილუსტრირებული ნახაზით, ნახატით ან სხვა თვალსაჩინოებებით, რამდენად შეესაბამება საგამოცდო დავალების თემატიკას მოსწავლისთვის მიცემული დავალებები (თუ ამას საგამოცდო დავალება მოითხოვს), რამდენად თვალსაჩინოდ, გასაგებად და მკაფიოდ წარმოადგენს პედაგოგი თავის ნააზრევს.

უფრო სრული ინფორმაცია მათემატიკაში სასერტიფიკაციო გამოცდის შესახებ შეგიძლიათ იხილოთ გამოცდების ეროვნული ცენტრის მიერ გამოშვებულ კრებულში: **როგორ მოვემზადოთ პედაგოგთა სასერტიფიკაციო გამოცდისათვის. მათემატიკა. თბილისი, 2008 წ.**

